Załącznik nr 1

do Uchwały Nr XXXVIII/154/2021

Rady Miasta Skierniewice

z dnia 22 grudnia 2021 r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach

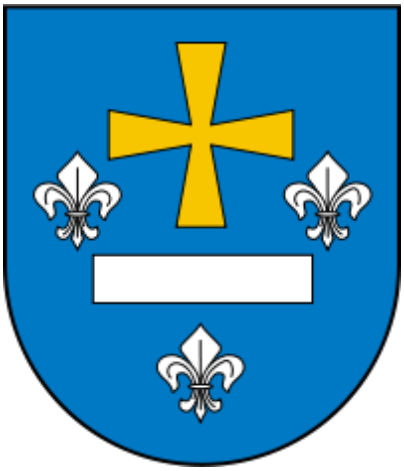

Skierniewice 2021

Spis treści:

Wstęp..... 4

I. Podstawy formalne tworzenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach..... 5

II. Dostępność napojów alkoholowych w mieście Skierniewice oraz szkody wywołane przez alkohol. 7

II.1. Wydatkowanie środków z tytułu udzielonych zezwoleń na sprzedaż alkoholu. 11

II.2. Szacunkowa skala problemów alkoholowych w mieście Skierniewice. 11

II.3. Szkody wywołane przez alkohol. 12

III. Wykaz instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz realizujących działania z zakresu profilaktyki na terenie miasta Skierniewice. 16

III.1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą 16

III.2. Zasoby Miasta Skierniewice oraz jednostek podległych/współpracujących.....20

III.3. Organizacje pozarządowe statutowo działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....20

III.4. Organizacje Prowadzące Placówki wsparcia dziennego w Skierniewicach. 21

III.5. Stan zasobów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w mieście Skierniewice.....22

IV. Diagnoza problemu uzależnień od alkoholu w ujęciu badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców miasta Skierniewice. 28

IV.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie miasta Skierniewice.....28

IV.2. Problemy dzieci i młodzieży w mieście Skierniewice. 30

IV.3. Problem uzależnień na terenie miasta Skierniewice.....31

IV.4. Dynamika zachowań alkoholowych w ostatniej dekadzie na terenie miasta Skierniewice oraz zmiana konsumpcji alkoholu.....31

IV.5. Problemowe spożywanie alkoholu. Wiedza o wsparciu w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. 32

V. Diagnoza zjawiska uzależnień i innych problemów społecznych w ujęciu uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wyniki badań. 35

V.1. Formy spędzania czasu wolnego. 35

V.2. Palenie papierosów. 40

V.3. Spożywanie napojów alkoholowych. 41

V.4. Zachowania i postawy młodzieży wobec substancji psychoaktywnych. 44

VI. Wnioski końcowe z analizy danych zastanych oraz badań diagnostycznych. 45

VII. Cele główne i szczegółowe oraz zadania programu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach. 48

VII.1. Cele szczegółowe i planowane zadania w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach. 49

VII.2. Adresaci programu. 61

VII.3. Realizatorzy zadań zaplanowanych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach. 61

VII.4. Źródła i zasady finansowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach. 62

VII.5. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniach i pracach Komisji. 63

VIII. Monitoring Realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach. 64

Spis rysunków: 65

Spis tabel: 66

Wstęp

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z alkoholem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo. Alkohol jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, jednak ze względu na fakt, iż powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który poprzez stosowne regulacje prawne stara się ograniczać rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstawaniu. W przypadku alkoholu potrzeba prawnego uregulowania, czyli interwencji „zewnętrznej" za pomocą prawa, wynika również z braku możliwości rozwiązania tych problemów za pośrednictwem innych środków[1] Problem uzależnienia od alkoholu mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji nadużywania alkoholu nadal pozostaje bardzo istotnym problemem społecznym.

Uzależnienia niosą za sobą poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych. Efektywność leczenia osób uzależnionych jest niska, natomiast ryzyko wystąpienia u nich szkód – bardzo wysokie. Szkody powodowane przez alkoholizm występują w wielu wymiarach:

- ✓ jednostkowym - negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób zażywających substancje psychoaktywne,
- ✓ społecznym – negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki drogowe, ubóstwo, bezrobocie,
- ✓ ekonomicznym – koszty leczenia osób uzależnionych, współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, spadek wydajności pracy itp.

Światowa Organizacja Zdrowia kwalifikuje alkohol na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka mających wpływ na zdrowie i życie ludności i wymienia ponad 60 rodzajów urazów i schorzeń, których przyczyną może być alkohol. W Polsce politykę zdrowotną i społeczną w zakresie ograniczania spożywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia określają: Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazując zadania z tego obszaru oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

[1] *„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Praktyczne wskazówki dla samorządów" K. Łukowska, K. Okulicz-Kozaryn s. 10*

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach określa lokalne podejście w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Program jest skorelowany ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2021– 2030* i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów. Program skierowany jest do wszystkich grup społecznych, których dotyka problem uzależnienia od alkoholu lub zagrożonych prawdopodobieństwem jego wystąpienia. Charakteryzuje go wielopłaszczyznowe podejście do problemu, które jest niezbędne w przeciwdziałaniu i rozwiązywaniu problemów generowanych przez alkohol. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

I. Podstawy formalne tworzenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

Podstawą do określenia kierunków działań przedstawionych w Programie jest diagnoza dotycząca używania alkoholu oraz wiążących się z tym problemów społecznych w oparciu zarówno o wyniki badań ogólnopolskich, wojewódzkich, jak i dane obrazujące sytuację w mieście. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach opracowano na podstawie :

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119.).
2. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 183).
3. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176).
4. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 124).
5. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803)
6. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159)
7. Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082)
8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1449).

9. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245).

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określa obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmian struktury ich spożywania, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów alkoholowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację. Zadania te obejmują m.in.:

- ✓ zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- ✓ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- ✓ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- ✓ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- ✓ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- ✓ wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;

Przedmiotowy program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które zostały określone w Narodowym Programie Zdrowia. Ponadto, *Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach* stanowi odpowiedź na zapisy ww. ustaw, określając lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania alkoholu. *Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach* swoim zasięgiem obejmuje wielopłaszczyznowe działania dotyczące przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych, z których część jest kontynuowana. *Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów*

Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach realizowany będzie w oparciu o środki własne gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Dla potrzeb opracowania *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach* przeprowadzono badania wśród młodzieży szkolnej oraz postanowiono wykorzystać nadal aktualne dane z badań społecznych przeprowadzonych w 2020 roku w ramach *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2021– 2030.*

II. Dostępność napojów alkoholowych w mieście Skierniewice oraz szkody wywołane przez alkohol.

Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych poprzez ograniczanie dostępności alkoholu stanowi podstawowy obowiązek gminy, wynikający z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która weszła w życie w dniu 9 marca 2018 r., dała gminom szereg kompetencji umożliwiających kształtowanie polityki dotyczącej dostępności napojów alkoholowych, m.in. w zakresie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta, sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych oraz zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i konsumpcji napojów alkoholowych. Samorządom przysługuje prawo do ograniczenia sprzedaży alkoholu w sklepach między godziną 22.00 a 6.00 rano, a także ustalania maksymalnej liczby zezwoleń odrębnie dla sołectw, dzielnic i osiedli. Warto podkreślić, że nowelizacja ustawy, wprowadziła obowiązek określenia liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholu do 4,5% oraz piwa – zarówno w przypadku placówek handlowych (do spożycia poza miejscem sprzedaży), jak i w przypadku lokali gastronomicznych (do spożycia w miejscu sprzedaży). Liczba punktów sprzedaży piwa nie była wcześniej limitowana, co skutkowało nieuwzględnianiem punktów prowadzących sprzedaż wyłącznie takich napojów w ogólnej liczbie punktów sprzedaży. W związku z powyższym rzeczywista liczba punktów sprzedaży alkoholu ogółem była większa niż liczba limitowanych punktów sprzedaży alkoholu. Obecnie na terenie Miasta Skierniewice maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określa Uchwała Nr XXIX/20/2021 Rady Miasta Skierniewice z dnia 25 marca 2021 roku i stanowi to:

- ✓ 146 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- ✓ 130 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),

- ✓ 119 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % zawartości alkoholu.

Łącznie daje to maksymalną liczbę 395 zezwoleń, w tym na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży 310, na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży 85.

Podział zezwoleń na dzień 31 grudnia 2020, przedstawiał się następująco:

- ✓ A - do 4,5 procent i piwo - 137, w tym 101 detal, 36 gastronomia;
- ✓ B - od 4,5 do 18 procent z wyjątkiem piwa - 111, w tym 93 detal, 18 gastronomia;
- ✓ C - powyżej 18 procent - 111, w tym 92 detal, 19 gastronomia.

Ogółem w 2020 roku wydano 84 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, 70 dotyczyło napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, 14 w miejscu sprzedaży, na poszczególne alkohole:

- ✓ do 4,5% (oraz piwa) – 34 zezwoleń (26 dla sklepów, 8 lokali gastronomicznych);
- ✓ powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) - 24 zezwolenia (22 dla sklepów, 2 lokali
- ✓ gastronomicznych);
- ✓ powyżej 18% - 26 zezwolenia (22 dla sklepów, 4 dla lokali gastronomicznych)

Uchwała Nr LI/81/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. określa zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Miasto Skierniewice wskazując, iż punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny) jak i poza miejscem sprzedaży (placówka handlowa), nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 50 m od obiektów chronionych (szkół i placówek oświatowo – wychowawczych oraz obiektów sakralnych). Odległość 50 metrów mierzona jest najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych dla pieszych, z uwzględnieniem zasad ruchu drogowego od wejścia/wyjścia głównego z obiektu chronionego do wejścia do punktu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Ważnym czynnikiem wpływającym na wysokość spożycia alkoholu jest jego fizyczna dostępność (wyrażana w stosunku liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych).

Na dzień 31.12.2020 roku ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Skierniewice wynosiła ogółem 140 punktów w tym według:

Według zawartości alkoholu:

- ✓ do 4,5% **137 punktów sprzedaży**
- ✓ od 4,5% do 18% **111 punktów sprzedaży**
- ✓ powyżej 18% **111 punktów sprzedaży**

Do spożycia poza miejscem sprzedaży - 104 punkty w mieście Skierniewice

wg zawartości alkoholu:

- ✓ do 4,5% **101 punktów sprzedaży**
- ✓ od 4,5% do 18% **93 punkty sprzedaży**
- ✓ powyżej 18% **92 punkty sprzedaży**

Do spożycia w miejscu sprzedaży – 36 punktów sprzedaży w mieście Skierniewice

wg zawartości alkoholu:

- ✓ do 4,5% **36 punktów sprzedaży**
- ✓ od 4,5% do 18% **18 punktów sprzedaży**
- ✓ powyżej 18% **19 punktów sprzedaży**

Biorąc pod uwagę ogólną ilość sklepów i lokali gastronomicznych zajmujących się handlem alkoholem, na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Skierniewice przypada 267 dorosłych mieszkańców miasta.

Dynamikę rynku napojów alkoholowych odzwierciedla wartość sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie oświadczeń składanych przez przedsiębiorców. Od 2017 roku obserwujemy tendencję wzrostu wartości sprzedaży napojów alkoholowych w Skierniewicach. Porównując dane z 2020 roku do danych z 2019 roku okazuje się, że o 1 168 897,88 zł wzrosła wartość sprzedaży alkoholu do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwa, o 674 500,19 zł wzrosła wartość sprzedaży alkoholu powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa. Bardzo duży wzrost wartości odnotowano w przypadku alkoholu powyżej 18% zawartości alkoholu. W porównaniu do 2019 roku wartość sprzedaży takiego rodzaju alkoholu wzrosła aż o 3 999 661,07 zł.

Tabela 1. Wartości sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2017-2020.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,	21 911 364,00 zł	22 863 324,98 zł	22 809 340,58 zł	23 978 238,46 zł
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),	5 739 337,00 zł	5 755 801,65 zł	6 260 039,05 zł	6 934 539,24 zł
powyżej 18 % zawartości alkoholu	26 324 656,00 zł	25 601 982,39 zł	27 398 593,70 zł	31 398 254,77 zł
Razem	**53 975 357,00 zł**	**54 221 109,02 zł**	**56 467 973,33 zł**	**62 311 032,47 zł**

Tabela 2. Liczba ważnych zezwoleń na dzień w latach 2017-2020 (stan na koniec danego roku).

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży **(sklepy):**	274	268	266	286
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży **(lokale gastronomiczne):**	63	65	73	73
Razem	**337**	**333**	**339**	**359**

II.1. Wydatkowanie środków z tytułu udzielonych zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

W wyniku złożonych przez Przedsiębiorców oświadczeń ustalono, że wartość sprzedanego alkoholu w 2020 r. na terenie Gminy Miasto Skierniewice wyniosła 62 311 032,47 zł. i przedstawia się następująco:

- ✓ do 4,5% (oraz piwo) – 23 978 238,46 zł
- ✓ od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 6 934 539,24 zł
- ✓ powyżej 18% - 31 398 254,77 zł

Ze środków uzyskanych przez gminę z tytułu udzielonych zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2020 roku wykorzystano kwotę 885 778,28 zł, w tym:

- ✓ Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych: fundacje i stowarzyszenia - 423 181,25 zł.
- ✓ Wynagrodzenie członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koszty postępowań sądowych o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego i inne - 56 235,50 zł.
- ✓ Wynagrodzenia psychologa i psychiatry wykonujących badania i wydających opinie o stopniu uzależnienia od alkoholu oraz inne wydatki z tytułu zawartych umów o dzieło i umów-zleceń m.in. z tytułu organizacji wypoczynku zimowego i letniego, inne - 45 694,24 zł.
- ✓ Działania profilaktyczne skierowane do mieszkańców miasta – audycje profilaktyczne, artykuły w mediach, programy profilaktyczne, imprezy integracyjne, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, organizacja zajęć pozalekcyjnych - 359 867,40 zł.
- ✓ Zakup nagród dla uczestników konkursów poświęconych profilaktyce uzależnień, doposażenie placówek oświatowych w sprzęt do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, zakup fachowych wydawnictw i inne - 799,89 zł.

II.2. Szacunkowa skala problemów alkoholowych w mieście Skierniewice.

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów, związanych z uzależnieniami od alkoholu bardzo ważne jest rozpoznawanie skali problemów na terenie miasta, wzorów zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska ze względu na „wrażliwość" danych oraz fakt, że te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych. Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tyś, zaś osób pijących szkodliwie na ok. 2,5 mln. Pozwala to stwierdzić, że populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie jest aż cztery razy większa niż populacja

osób uzależnionych od alkoholu i stanowi ok. 10% dorosłych mieszkańców Polski. Osoby pijące alkohol szkodliwie doświadczają z powodu picia negatywnych konsekwencji zdrowotnych, społecznych, psychologicznych, choć nie są uzależnione. Natomiast ryzykowne spożywanie alkoholu to picie nadmiernych jego ilości (jednorazowo i łącznie w określonym czasie), które aktualnie nie pociąga za sobą negatywnych konsekwencji, ale można oczekiwać, że te się pojawią, o ile obecny model picia nie zostanie zmieniony.

Na podstawie wskaźników opracowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można dokonać szacunkowej skali problemów alkoholowych i innych zagrożeń społecznych w mieście Skierniewice. Obliczeń dokonano przyjmując liczbę – 46 421 mieszkańców miasta Skierniewice zameldowanych na pobyt stały i czasowy, według stanu na dzień 31.12.2020 r.

Według danych należy przyjąć, że:

- ***Liczba osób uzależnionych od alkoholu w mieście Skierniewice to około 930 osób.***
- ***Liczba osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmałżonkowie, rodzice, rodzeństwo) w mieście Skierniewice to około 1 850 osób.***
- ***Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików w mieście Skierniewice to około 1 850 osób.***
- ***Liczba osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu w mieście Skierniewice to około 2 300 – 3 200 osób.***
- ***Ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli) w mieście Skierniewice to około 2 450 osób.***

II.3. Szkody wywołane przez alkohol.

Konsekwencje nadużywania alkoholu dotyczą nie tylko bezpośrednio osób pijących szkodliwie, ryzykownie i ich rodzin, ale także mają wpływ na całą populację, niosąc za sobą różnego rodzaju doraźne szkody związane z zażywaniem alkoholu takie, jak: wypadki samochodowe (w tym śmiertelne), konflikt z prawem, zachowania agresywne, przemoc, większe ryzyko stania się ofiarą przestępstwa, konflikt z rówieśnikami i w rodzinie, problemy z nauką, czy sięganie po inne środki psychoaktywne.

- Policjanci Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach, podczas rutynowych kontroli drogowych w 2020 zatrzymali 216, a w 2019 r 241 nietrzeźwych kierowców, w 2018 roku było ich 266. Doszło do 868 zdarzeń drogowych, z tego do 40 kolizji oraz 4 wypadków drogowych spowodowanych przez kierujących pod wpływem alkoholu. W 2019 roku tych kolizji było 41.

Miejska Komenda Policji w Skierniewicach w 2020 r. odnotowała 183 interwencje w domach, gdzie dochodziło do przemocy domowej. Policjanci odnotowali 262 interwencje w zakresie spożywania alkoholu w miejscu publicznym/obrębie sklepu. Z tego powodu nie zostało wszczęte żadne postępowanie o cofnięciu przedsiębiorcy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, gdyż nie miało miejsca naruszenie przepisu art. 18 ust.10 pkt 3 tj. powtarzającego się co najmniej dwukrotnie w okresie 6 miesięcy, w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy, zakłócania porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez dany punkt sprzedaży, gdy prowadzący ten punkt nie powiadamia organów powołanych do ochrony porządku publicznego. Zatrzymani w izbie wytrzeźwień w pomieszczeniach policyjnych – 42 osoby nieletnie, w 2019 roku były to 22 nietrzeźwe osoby nieletnie, liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych w 2020 r. - 332, w 2019 r. – 255, w 2018 r. - 251, a w 2017 r. – 226 osób.

- Szkody wynikające z nadmiernego spożywania alkoholu na terenie miasta Skierniewice przedstawiają również statystyki Straży Miejskiej w latach 2017 - 2020, z których wynika, iż systematycznie maleje liczba interwencji związanych z nieobyczajnymi wybrykami. W 2020 roku odnotowano spadek interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach niedozwolonych w porównaniu do 2019 roku.

Tabela 3. Działania podejmowane przez Straż Miejską w latach 2017 - 2020.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Interwencje związane z nieobyczajnym zachowaniem	89	127	87	77
Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych	192	185	276	143

- Z danych wynika, iż od 2018 roku do 2020 roku systematycznie zmniejszał się odsetek osób, które doprowadzono do miejsca zamieszkania, przez Straż Miejską. Dane Policji pokazują, iż liczba dorosłych oraz nieletnich osób doprowadzonych do miejsca zamieszkania przez Policję w 2020 roku była najwyższa w latach 2017 – 2020.

Tabela 4. Doprowadzenia do miejsca zamieszkania osób nietrzeźwych w latach 2017 - 2020.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Doprowadzenia do miejsca zamieszkania przez Straż Miejską	23	41	51	28
Doprowadzenie do miejsca zamieszkania przez Policję	226	251	255	332
Doprowadzenie do miejsca zamieszkania przez Policję osób nieletnich	27	21	22	42

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach z powodu alkoholizmu w 2020 roku pomocą objął 58 rodzin. Liczba rodzin zmniejszyła się znacznie w stosunku do roku 2019. W porównaniu do 2019 roku mamy do czynienia z dynamicznym spadkiem liczby rodzin korzystających z pomocy MOPR. W 2019 roku pomocą objęto 139 rodzin. W 2018 z pomocy MOPR korzystało 157 rodzin, natomiast w 2017 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu stanowiła 184. Zmalała także kwota środków finansowych przeznaczona na pomoc tym rodzinom. W 2020 r. środki te stanowiły kwotę 160 490,00 zł, a w 2019 r. była to kwota 372 660,00 zł.
- Na przestrzeni ostatnich czterech lat zaobserwowano, iż liczba osób zgłaszanych do MKRPA ulega systematycznemu zmniejszeniu.

Tabela 5. Liczba osób mających problem alkoholowy, zgłoszonych do MKRPA w latach 2017 – 2020.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób mających problem alkoholowy, zgłoszonych do MKRPA.	145	115	116	96

- W 2020 roku Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymała 96 zgłoszeń przeprowadzenie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego (w tym 18 od rodzin osób nadużywających alkoholu, 9 z Komendy Miejskiej Policji, 11 z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, 32 z Zespołu Interdyscyplinarnego, 3 z Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich, natomiast 21 z Prokuratury Rejonowej oraz 2 wnioski dotyczyły pensjonariuszy z Domu Pomocy Społecznej w Skierniewicach. W 2020 r. członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili rozmowy z 34 osobami uzależnionymi od alkoholu i 22 członkami ich rodzin. W 2020 r. Miejska Komisja skierowała do sądu 35 spraw o nałożenia obowiązku leczenia odwykowego. Obyło się 15 rozpraw sądowych, z których 1 zakończyła się postanowieniem o obowiązkowym podjęciu leczenia odwykowego.
- Jednym ze zjawisk ściśle skorelowanych z alkoholem jest przemoc. Istotnym czynnikiem ryzyka doznawania przemocy w rodzinie jest spożywanie alkoholu. Zależność pomiędzy stanem nietrzeźwości sprawcy, a agresywnym zachowaniem podkreślają członkowie rodzin, w których dochodzi do stosowania przemocy. Należy odnotować, że wzrosła liczba niebieskich kart założonych w 2020 w stosunku do roku 2019. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego działającego w strukturach MOPR w 2020 roku wynosiła 144, w 2019 wpłynęło 88, a w 2018 116 kart. Przeważająca liczba Niebieskich Kart - 137 była założona podczas interwencji domowych Policji, 5 Niebieskich Kart założyli w rodzinach pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, 1 Niebieska Karta została założona przez pracowników przychodni lekarskich i 1 przez pracowników szkół. Rodziny, w których funkcjonuje procedura „Niebieskiej Karty" (w 2020 r. było to 149 czynnych

„Niebieskich Kart”,) są systematycznie monitorowanie przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach i dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach. Wizyty w tych środowiskach mają na celu sprawdzanie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ich potrzeb. W 2020 r. podjęto decyzję o zamknięciu procedury Niebieskiej Karty w 92 rodzinach, w których stwierdzono, że zjawisko przemocy już nie występuje. Trzeba odnotować także na terenie miasta Skierniewice wzrost liczby interwencji policji w domach z powodu przemocy. W 2020 roku odnotowano 183 interwencji, natomiast w 2019 roku było 145 interwencji.

- Z danych zebranych przez MOPR w Skierniewicach wynika, iż na podobnym poziomie utrzymuje się pomoc udzielana przez MOPR w Skierniewicach z tytułu przemocy w rodzinie w latach 2017 – 2019. Dynamiczny spadek wystąpił w 2020 roku. Przy analizie danych z 2020 roku należy brać pod uwagę sytuację związana z pandemią Covid-19. Co miało przełożenie na statystki. W 2017 roku z tytułu przemocy pomoc otrzymało 97rodzin, w 2018 roku - 82 rodziny, w 2019 roku - 82 rodziny, natomiast w 2020 rok zaledwie 10 rodzin.

III. Wykaz instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz realizujących działania z zakresu profilaktyki na terenie miasta Skierniewice.

III.1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą

Podstawowa Opieka Zdrowotna

W mieście Skierniewice świadczenia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej udzielane są przez 10 podmiotów leczniczych w 12 lokalizacjach. Wykaz tych podmiotów wraz z danymi adresowymi przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Podstawowa Opieka Zdrowotna w mieście Skierniewice.

Podmiot leczniczy	Adres
Centrum Medyczne Ogrodowa *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Ogrodowa 21/23 96-100 Skierniewice, ul. Narcyzowa 3
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarsko – Rehabilitacyjna KA -MED s. c. *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Armii Krajowej 33
MEDYK Sp. z o. o. *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Henryka Sienkiewicza 1
NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej "WIDOK" Spółka Jawna Maciej Pigoń Maria Stebel *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Melchiora Wańkowicza 7
Przychodnia Lekarska „ESKULAP" *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Sobieskiego 29
Neuca Med Sp. z o. o. *Poradnia Lekarza POZ „Judyta"*	96-100 Skierniewice, ul. Reymonta 16 96-100 Skierniewice, ul. W. Orkana 6D/E/F
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "KOPERNIK" JACEK NAPIÓRKOWSKI SPÓŁKA JAWNA *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Mikołaja Kopernika 9a
Przychodnia RAWKA s.c. A. Kozłowska, P. Tokarzewski *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. S. Domarasiewicza 3/5
Ambulatorium - Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Jednostki Wojskowej Nr 4159 *Poradnia Lekarza POZ*	96-100 Skierniewice, ul. Kilińskiego 27
Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach (Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna)	96-100 Skierniewice, ul. Jana III Sobieskiego 4

Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień

W procesie diagnozowania zaburzeń związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zaburzeń nawyków i popędów, jak również innych zaburzeń psychicznych uczestniczą lekarze psychiatrzy, specjaliści psychoterapii uzależnień i psychologowie z doświadczeniem klinicznym. Do ostatecznego postawienia diagnozy, w tym diagnozy uzależnienia od alkoholu, uprawniony jest lekarz. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień udzielane są w warunkach

stacjonarnych, dziennych oraz ambulatoryjnych. W mieście Skierniewice świadczenia tego rodzaju udzielane są wyłącznie w trybie ambulatoryjnym przez 8 podmiotów leczniczych.

Tabela 7. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w warunkach stacjonarnych, dziennych oraz ambulatoryjnych w mieście Skierniewice.

Podmiot udzielający świadczeń	Jednostka organizacyjna	Komórka organizacyjna	Umowa z NFZ
Centrum Medyczne Ogrodowa	Centrum Medyczne Ogrodowa 96-100 Skierniewice ul. Ogrodowa 21/23	Poradnia zdrowia psychicznego	Nie
Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach	Poradnia specjalistyczna 96-100 Skierniewice ul. Wita Stwosza 1	Poradnia zdrowia psychicznego	Tak
	Poradnia specjalistyczna 96-100 Skierniewice ul. Jana III Sobieskiego 4	Poradnia leczenia uzależnień	Tak
MEDYK Sp. z o.o.	Przychodnia Lekarska MEDYK 96-100 Skierniewice ul. H. Sienkiewicza 1	Poradnia zdrowia psychicznego	Tak
		Poradnia psychologiczna	Nie
NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej "WIDOK" Spółka Jawna Maciej Pigoń Maria Stebel	Przychodnia "WIDOK" 96-100 Skierniewice ul. M. Wańkowicza 7	Poradnia zdrowia psychicznego	Nie
		Poradnia psychologiczna	Nie
Przychodnia Lekarska „ESKULAP”	Przychodnia Lekarska "ESKULAP" 96-100 Skierniewice ul. Sobieskiego 29	Poradnia psychiatryczna	Tak
		Poradnia psychologiczna	Tak
		Poradnia psychologii dziecięcej	Tak
Neuca Med Sp. z o. o.	Przychodnia „Judyta” 96-100 Skierniewice ul. Reymonta 16	Poradnia psychologiczna	Nie
	Przychodnia „Judyta” - filia 96-100 Skierniewice ul. W. Orkana 6D/E/F	Poradnia psychologiczna	Nie
BIZNES PARTNER Sp. z o. o.	NZOZ Biznes Partner Med 96-100 Skierniewice ul. Mikołaja Kopernika 9a	Poradnia zdrowia psychicznego	Nie
		Poradnia psychologiczna	Nie
Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych "Wspólna Troska"	NZOZ Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny Dla Dzieci Niepełnosprawnych 96-100 Skierniewice ul. Stefana Batorego 64H	Poradnia zdrowia psychicznego	Nie
		Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci	Nie

Spośród wyżej wymienionych podmiotów 3 posiadają umowę z NFZ na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej i są to:

Wojewódzki Szpital Zespolony, który realizował świadczenia w ramach dwóch poradni:

✓ **Poradnia Zdrowia Psychicznego** ul. Wita Stwosza 1, 96-100 Skierniewice, gdzie pracuje dwóch psychologów i dwóch psychiatrów. Przyjęcia do psychologa odbywają się ze skierowaniem

lekarskim, a przyjęcia do psychiatry odbywają się bez skierowania. Pacjent zobowiązany jest do podania numeru PESEL. Poradnia pracuje 5 dni w tygodniu.

- ✓ **Poradnia Leczenia Uzależnień** ul. Jana III Sobieskiego 4 (pawilon C, wejście od strony Al. Rataja). Rejestracja do poradni odbywa się **bez skierowania** lekarskiego. Pacjent zobowiązany jest do podania numeru PESEL. Istnieje możliwość rejestracji telefonicznej. Poradnia współpracuje z Klubem Abstynenta „Ametyst" który działa w strukturach Skierniewickiego Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich AMETYST, Stowarzyszeniem Rozwoju Rodziny FOCUS, kuratorami sądowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie.

Niepubliczny Zakłada Opieki Zdrowotnej Medyk Spółka z o.o.

- ✓ **Poradnia Zdrowia Psychicznego**, ul. Sienkiewicza 1, 96-100 Skierniewice. W poradni porad udzielają: 1 lekarz specjalista psychiatra, 2 psychologów klinicznych, 1 psychoterapeuta.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska "Eskulap", ul. Jana III Sobieskiego 29, 96-100 Skierniewice.

W roku 2020 r. przychodnia realizowała świadczenia w ramach dwóch poradni, które posiadały i nadal posiadają umowy z NFZ. Są to:

- ✓ **Poradnia Zdrowia Psychicznego** (PZP) i **Poradnia Psychologiczna i Psychologii Dziecięcej**. W ramach PZP przyjmują lekarze psychiatrzy i psychoterapeuci (psychologowie), a w ramach poradni psychologicznej tylko psychoterapeuci (psychologowie). W roku 2020 r. w PZP przyjmował 1 psychiatra i 4 psychoterapeutów, w ramach Poradni Psychologicznej - 4 psychoterapeutów. Liczba przyjęć uzależniona jest od wysokości umowy z NFZ, a w przypadku PZP również od dostępności lekarza. W ramach obu poradni, większość kontraktów z NFZ realizowana była przez psychoterapeutów. W ramach poradni psychologicznej przyjmowane są także dzieci i młodzież, ponieważ jedna z psychoterapeutek jest z wykształcenia również pedagogiem i specjalizuje się w psychoterapii dzieci i młodzieży.

Na rynku prywatnym świadczenia w omawianym rodzaju udzielane są dodatkowo przez lekarzy specjalistów w dziedzinie psychiatrii w ramach indywidualnych praktyk.

Ponadto na terenie województwa łódzkiego w ramach kontraktu z NFZ usługi zdrowotne świadczą Poradnie Leczenia Uzależnienia od Alkoholu:

- ✓ Klinika Psychiatryczna i Terapii Uzależnień WOLMED Joanna Wysogląd-Wolniak **Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia** ul. Opalowa 9, 97-400 **Bełchatów** Telefon do rejestracji: 446 337 899, Telefon: 446 337 899

- ✓ Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. Bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi **Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu** ul. Niciarniana 41, 92-320 **Łódź -Widzew** Telefon do rejestracji: 426 761 661, Telefon: 426 761 661

- ✓ Powiatowy Zespół Poradni w Łasku spółka z ograniczoną odpowiedzialnością **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia** ul. Warszawska 62, 98-100 **Łask** Telefon do rejestracji: 436 752 295, Telefon: 436 752 295

- ✓ Przedsiębiorstwo Usług Medycznych COGITO **Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu** ul. Ignacego Krasickiego 78, 97-500 **Radomsko** Telefon do rejestracji: 447 381 247, Telefon: 447 381 247

- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Aleksandrów Łódzki **Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia** ul. Marii Skłodowskiej - Curie 1, 95-070 **Aleksandrów Łódzki** Telefon do rejestracji: 427 127 710, Telefon: 427 127 710

- ✓ Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łodzi **Wojewódzki Ośrodek Leczenia Uzależnień** ul. Aleksandrowska 159, 91-229 **Łódź-Bałuty** Telefon do rejestracji: 427 155 777, Telefon: 427 155 777

- ✓ Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia** ul. Czapliniecka 123, 97-400 **Bełchatów** Telefon do rejestracji: 446 358 311, Telefon: 446 358 31

- ✓ Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu **Poradnia Leczenia Uzależnień** ul. Sieradzka 3, 98-290 **Warta** Telefon do rejestracji: 438 294 013, Telefon: 438 294 013

- ✓ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Marii Skłodowskiej - Curie w Zgierzu **Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu** ul. Parzęczewska 35, 95-100 **Zgierz** Telefon do rejestracji: 427 144 529, Telefon: 427 144 528

- ✓ ZDUŃSKOWOLSKI SZPITAL POWIATOWY SPÓŁKA z o. o. **Poradnia Leczenia Uzależnień** ul. Królewska 29, 98-220 **Zduńska Wola** Telefon do rejestracji: 438 245 170, Telefon: 438 245 170.

III.2. Zasoby Miasta Skierniewice oraz jednostek podległych/współpracujących.

Wśród zasobów mających zastosowanie w działaniach z zakresu profilaktyki alkoholowej, a także w udzielaniu wsparcia i opieki wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania spowodowanymi używaniem alkoholu, wymienić należy:

- ✓ Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny,
- ✓ Szkoły i placówki oświatowe na terenie miasta,
- ✓ Komendę Miejską Policji w Skierniewicach,
- ✓ Straż Miejską.

III.3. Organizacje pozarządowe statutowo działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

- ✓ **Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich AMETYST**, ul. Kozietulskiego 3, 96-100 Skierniewice:

Główne cele wynikające ze statutu: zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów związanych z nadmiernym nadużywaniem alkoholu (uzależnieniem) i przemocą w rodzinie, kompleksowa opieka specjalistyczna nad rodzinami z dysfunkcjami wychowawczymi, zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego, obniżenie śmiertelności i ryzyka zachorowań, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rehabilitacja społeczna osób uzależnionych i ich rodzin, rozwój profilaktyki i przeciwdziałanie przestępczości wśród dzieci i młodzieży, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Skierniewic.

- ✓ **Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny FOCUS**, ul. Sosnowa 93, 96-100 Skierniewice:

Główne cele wynikające ze statutu: niesienie wszechstronnej pomocy ludziom uzależnionym w kształtowaniu własnego rozwoju osobistego i rodzinnego w środowisku, podejmowanie działań naprawczych wobec osób stosujących przemoc, w szczególności przemoc w rodzinie oraz udzielanie pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą.

III.4. Organizacje Prowadzące Placówki wsparcia dziennego w Skierniewicach.

- ✓ **Polski Komitet Pomocy Społecznej,** Aleja Niepodległości 4 nr 201, 213 i 214 96-100 Skierniewice
- ✓ **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy** ul. Rybickiego 6, 96-100 Skierniewice

(stan na dzień 30.09.2021 r.)

Tabela 8. Organizacje Prowadzące Placówki wsparcia dziennego w Skierniewicach.

Nazwa placówki	Forma placówki	Organizacja pozarządowa prowadząca placówkę	Adres placówki	Liczba miejsc
Świetlica profilaktyczno - środowiskowa	specjalistyczna	**Polski Komitet Pomocy Społecznej** 96-100 Skierniewice Aleja Niepodległości 4 nr 1/2	96-100 Skierniewice, Aleja Niepodległości 4 nr 201, 213, 214	20
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze	opiekuńcza	**Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy** 96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6	96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6	255
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6	
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 1	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Sienkiewicza 14	
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 4	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Jasna 30	
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 4	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Szarych Szeregów 6	
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 7	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Św. Maksymiliana Kolbe 30	
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza	opiekuńcza		96-100 Skierniewice, ul. M. Konopnickiej 5	

przy SP Nr 5				
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 9	opiekuńcza		96-100 Skierniewice, ul. Tetmajera 7	
„Świetlica integracyjna dla dzieci" przy SP Nr 1	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Sienkiewicza 14	

Ponadto w zakresie prowadzenia dla dzieci i młodzieży profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w połączeniu ze wsparciem psychologicznym w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oprócz wyżej wymienionych, działają w szczególności Kluby i Stowarzyszenia Sportowe oraz Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Skierniewice.

III.5. Stan zasobów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w mieście Skierniewice.

Podmiotem inicjującym realizację zadań z zakresu profilaktyki w sferze uzależnień w mieście Skierniewice jest Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Osoby uzależnione i wyrządzające swoim piciem poważne szkody społeczne a niechcące dobrowolnie poddać się leczeniu odwykowemu mogą być zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia.

- **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skierniewicach**

Zakres działania:

1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych współuzależnionych, w tym:

- ✓ dokonywanie analizy potrzeb w tym zakresie.

2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- ✓ przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
- ✓ motywowanie i zobowiązywanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- ✓ kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu,
- ✓ podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
- ✓ kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne,

- ✓ inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
- ✓ inicjowanie i organizacja szkoleń, debat i konferencji w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
- ✓ organizowanie pomocy dzieciom ze środowisk zagrożonych marginalizacją, ze szczególnym uwzględnieniem problemów alkoholowych.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy:

- ✓ inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ inicjowanie i prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej,
- ✓ poodejmowanie działań o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci i młodzieży,
- ✓ wspieranie realizacji pozalekcyjnych programów sportowych, opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4) Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu:

- ✓ prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
- ✓ podejmowanie działań wobec firm prowadzących reklamę napojów alkoholowych w sposób niezgodny z przepisami,
- ✓ podejmowanie działań informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do kierowców pojazdów mechanicznych,
- ✓ prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

5) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie:

- ✓ organizacja i współorganizacja szkoleń, debat, konferencji i imprez profilaktycznych,
- ✓ prowadzenie działań o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i usuwania skutków problemów uzależnień i przemocy.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Poniżej przedstawiono dane z lat 2018 – 2020 roku pochodzące z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skierniewicach.

Tabela 9. Działania realizowane przez Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skierniewicach w latach 2018 – 2020 r.

Działania	**2020 r.**		**2019 r.**		**2018 r.**	
Liczba posiedzeń	51		52		50	
Liczba wniosków o podjęcie działań motywujących	**96**	18 od rodzin	**116**	29 od rodzin	**115**	26 od rodzin
		9 KMP		7 KMP		6 KMP
		11 MOPR		12 MOPR		8 MOPR
		32 Zespół Interdyscyplinarny		40 Zespół Interdyscyplinarny		51 Zespół Interdyscyplinarny
		3 Sąd Rejonowy		3 Sąd Rejonowy		7 Sąd Rejonowy
		21 Prokuratura 2 Dom Pomocy Społecznej		25 Prokuratura		17 Prokuratura
Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy	34 osób uzależnionych		49 osób uzależnionych		89 osób uzależnionych	
	22 członków rodzin tych osób		28 członków rodzin tych osób		26 członków rodzin tych osób	
Czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależniania od alkoholu	wobec 35 osób		wobec 54 osób		wobec 81 osób	
Liczba skierowanych do biegłych sądowych/ wydanych opinii	35/11otrzymało opinię		54/33 otrzymało opinię		81/39 otrzymało opinię	

<table>
<tr><td>Liczba wniosków do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego</td><td colspan="2">35</td><td colspan="2">49</td><td colspan="2">49</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Liczba osób zmotywowanych do dobrowolnego leczenia odwykowego w systemie otwartym poprzez:</td><td rowspan="4">70</td><td>35- terapia w poradni leczenia uzależnień</td><td rowspan="4">54</td><td>27- terapia w poradni leczenia uzależnień</td><td rowspan="4">48</td><td rowspan="3">24- terapia w poradni leczenia uzależnień</td></tr>
<tr><td>2 - Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny FOCUS</td><td>2 - Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny FOCUS</td></tr>
<tr><td>29 - Rodzinny Klubu Abstynenta „Ametyst”</td><td>20 - Rodzinny Klubu Abstynenta „Ametyst”</td><td>21 - Rodzinny Klubu Abstynenta „Ametyst”</td></tr>
<tr><td>4- Grupa AA</td><td>5 - Grupa AA</td><td>3 - Grupa AA</td></tr>
<tr><td>Liczba kontroli w punktach sprzedaży</td><td colspan="2">38</td><td colspan="2">21</td><td colspan="2">9</td></tr>
<tr><td>Liczba szkoleń MKRPA/ liczba osób przeszkolonych</td><td colspan="2">3 /8</td><td colspan="2">1/2</td><td colspan="2">3/8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Liczba złożonych wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych/ zaopiniowanych pozytywnie (zgodnie z art.18 ust.3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi)</td><td colspan="2">35</td><td colspan="2">45</td><td colspan="2">46</td></tr>
<tr><td>27 sklepy</td><td>8 gastronomia</td><td>32 sklepy</td><td>13 gastronomia</td><td>34 sklepy</td><td>12 gastronomia</td></tr>
</table>

Procedura zobowiązująca osoby uzależnione od alkoholu do leczenia odwykowego

Leczenie osób uzależnionych co do zasady jest dobrowolne, a przymus leczenia może być nałożony wyłącznie przez Sąd. Sądami właściwymi do rozpatrywania spraw o przymusowe leczenie są wydziały rodzinne i nieletnich w Sądach Rejonowych. Przepisy regulujące procedurę leczenia osób uzależnionych od alkoholu reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z Dz. U. z 2021 r. poz. 1119.). Do Sądu złożyć wniosek mogą dwie instytucje: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Prokurator. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Skierniewicach przyjmuje wnioski o leczeniu osób uzależnionych od alkoholu, które posiadają miejsce zamieszkania lub pobytu na terenie miasta Skierniewice. Najlepiej jest, gdy osoba zgłaszająca problem to członek najbliższej rodziny, który dobrze zna skalę problemu i wie, jak naprawdę wygląda sytuacja rodzinna. Ponadto, wniosek o leczenie mogą do Komisji złożyć inne instytucje, takie jak OPS, Policja itp. Również sama osoba uzależniona z własnej inicjatywy może przyjść do MKRPA po pomoc i poradę w sprawie podjęcia leczenia.

Należy pamiętać, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, na przymusowe leczenie można skierować osoby, które w związku ze swoją choroba alkoholową:

- ✓ powodują rozkład życia rodzinnego,
- ✓ powodują demoralizację nieletnich,
- ✓ systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,
- ✓ uchylają się od pracy.

Podczas zgłoszenia osoby, w stosunku do której jest podejrzenie uzależnienia od alkoholu, zgłaszający wypełnia wniosek, zawierający szczegółowe dane zgłaszanej osoby. Jeżeli istnieją inne dokumenty potwierdzające uzależnienie, np. karty leczenia szpitalnego, zaświadczenie lekarskie, informacje z Policji itp., należy je zabrać ze sobą celem dołączenia do akt sprawy. Składający wniosek może zastrzec sobie anonimowość, jeżeli obawia się negatywnej reakcji osoby pijącej. Ponadto w przypadku skierowania sprawy do sądu o przymusowe leczenie, osoba zgłaszająca może występować w sądzie jako świadek. Na podstawie wypełnionego wniosku, Komisja wzywa osobę, co do której zachodzi podejrzenie, że jest uzależniona od alkoholu, do osobistego zgłoszenia się na tzw. rozmowę motywującą do leczenia. Termin zgłoszenia się na rozmowę określony jest w zaproszeniu, które przesyłane jest listem.

Dobrowolne leczenie

To wariant najbardziej optymistyczny, bo dobrowolne podjęcie leczenia daje największe szanse na wyjście z nałogu. Zawsze należy pamiętać, że leczenie jest bezpłatne. Osoba, która dobrowolnie

podejmie leczenie w wybranym przez siebie ośrodku, nie jest pozostawiana sama sobie, gdyż zobowiązana jest do zgłoszenia się na posiedzenie komisji z aktualnym zaświadczeniem potwierdzającym uczęszczanie na terapię. Takie osoby zawsze są informowane, że w przypadku zaprzestania leczenia i zaniedbania dostarczania zaświadczeń kontynuacji leczenia, sprawa zostanie skierowana do Sądu.

Osoba wezwana przychodzi na spotkanie i oświadcza, że nie ma problemu alkoholowego

W takiej sytuacji komisja może skierować na badanie do biegłych sądowych, którzy są uprawnieni do orzekania o uzależnieniu (są to: lekarz psychiatra oraz psycholog). Badanie jest bezpłatne (koszty pokrywa gmina). Wynik badania jest bardzo istotny zarówno dla Komisji, jak i w ewentualnym postępowaniu przed Sądem. Jeżeli z opinii biegłych wynika, że osoba nie jest uzależniona, sprawa przed Komisją jest zamykana. Jeżeli natomiast z opinii biegłych wynika, że dana osoba jest uzależniona i chce podjąć leczenie dobrowolnie, to zastosowanie ma wariant 1 (czyli leczenie dobrowolne, ale pod nadzorem Komisji). Jeżeli – mimo opinii biegłych potwierdzających uzależnienie – osoba odmawia leczenia, stosuje się wariant 3 (wniosek do Sądu).

Kierowanie wniosku o przymusowe leczenie do Sądu.

Procedura sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego jest uruchamiana w następujących przypadkach: mimo opinii biegłych potwierdzających uzależnienie osoby, odmawia podjęcia leczenia; wtedy, gdy osoba, która zgodziła się na badanie przez biegłych, nie zgłosi się na nie, Komisja również kieruje sprawę do Sądu – Komisja bowiem nie ma możliwości zmuszania kogokolwiek do badania, natomiast uprawnienie takie przysługuje Sądowi: do Sądu sprawa kierowana jest wtedy, gdy osoba nie zgłosi się na rozmowę motywacyjną (wezwanie na rozmowę wysyłane jest listem, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru); w przypadku, gdy osoba zgłosi się na wezwanie Komisji i oświadczy od razu, że nie zgadza się na badanie przez biegłych i nie zamierza się leczyć dobrowolnie, sprawa również jest kierowana do Sądu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, Sąd powinien wyznaczyć pierwszą rozprawę w ciągu miesiąca od wpłynięcia wniosku Komisji o przymusowe leczenie uczestnika (bo tak zgodnie z przepisami prawa nazywa się osobę, co do której złożony został wniosek do Sądu). Jeżeli w danej sprawie brak jest opinii biegłych (bo np. osoba nie zgodziła się na badanie przez biegłych przed Komisją), to Sąd kieruje taką osobę na badanie. Trzeba pamiętać, że postępowanie sądowe może się przedłużać, np. z powodu nieobecności uczestnika, uchylania się od badania przez biegłych, przedstawiania dowodów itp. Sąd ma uprawnienie do nakazania przymusowego doprowadzenia przez Policję uczestnika na rozprawę, również na badanie. Komisja nie ma wpływu na czas rozpatrzenia sprawy przez Sąd. Ten etap postępowania odbywa się już bez udziału członków Komisji (z pewnymi

wyjątkami, gdy Sąd zadecyduje o obowiązku uczestniczenia przedstawiciela Komisji podczas rozprawy). Sąd może na podstawie zebranych dowodów (opinii biegłych, zeznań uczestnika, świadków, wywiadu) wydać następujące orzeczenie: oddalić wniosek, gdy osoba nie jest uzależniona, orzec obowiązek leczenia odwykowego w otwartym (niestacjonarnym) zakładzie leczniczym (czyli poradni) lub w zakładzie zamkniętym (stacjonarnym, czyli szpitalu). Postępowanie przed sądem jest dla osoby uzależnionej bezpłatne. Sąd orzeka o obowiązku leczenia odwykowego w formie postanowienia, od którego posługuje apelacja. Sądowy obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż dwa lata od uprawomocnienia się orzeczenia sądu. Na czas trwania obowiązku leczenia sąd może ustanowić nadzór kuratora.

IV. Diagnoza problemu uzależnień od alkoholu w ujęciu badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców miasta Skierniewice.

Jednym z głównych założeń niniejszego Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach jest przedstawienie problemów związanych ze sferą uzależnień oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie tych problemów występujących na terenie miasta Skierniewice jest możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców miasta. Do oceny problemu uzależnień od alkoholu w mieście Skierniewice wykorzystano dane pochodzące z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku na potrzeby opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2021– 2030.* W badaniach wzięło udział łącznie 266 mieszkańców dorosłych mieszkańców miasta Skierniewice. Do opracowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach wykorzystano jedynie te dane, które bezpośrednio odnoszą się do problemu alkoholizmu i uzależnień od alkoholu.

IV.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie miasta Skierniewice.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, które występują na terenie miasta Skierniewice z prośbą o wskazanie skali występowania i uciążliwości danego problemu. Każdy z respondentów mógł wskazać na jedną, z gradujących odpowiedzi od *bardzo duży problem* do *brak problemu.* Skalę problemów przedstawiono według rangowania zsumowanych odpowiedzi wskazujących na uciążliwość danego problemu (odpowiedzi *bardzo duży problem* oraz *raczej duży problem*). Suma tych odpowiedzi wskazuje, które z wymienionych problemów społecznych są najbardziej odczuwalne i występują w największym stopniu na terenie miasta Skierniewice. Respondenci największą rangę przypisali problemom zdrowotnym lokalnej społeczności. Ten problem wskazało aż 58,1% badanych. Uciążliwość tego

problemu spotęgowana jest niewątpliwie z obecną sytuacją epidemiologiczną wywołaną przez pandemię covid-19. Wysoka zachorowalność i śmiertelność związana z pandemią covid-19 spowodowała przypisanie temu problemowi najwyższej rangi. **Drugim istotnym problemem społecznych w mieście Skierniewice jest alkoholizm. W tym przypadku suma wskazań wyniosła 55,5%. Problem alkoholizmu ma najbardziej negatywne skutki, ponieważ jest swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępuje z innymi problemami społecznymi.** Kolejne problemy, które w znacznym stopniu – zdaniem badanych występują na terenie miasta Skierniewice i są obserwowane przez respondentów to przede wszystkim: trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań) na terenie miasta Skierniewice – 53,3% wskazań. Kolejne istotne problemy społeczne występujące w mieście Skierniewice to także trudna sytuacji ludzi starszych – 49,5%, bezrobocie – 44,8% oraz długotrwała lub ciężka choroba – 42,9% wskazań. Duża grupa badanych mieszkańców miasta Skierniewice wskazała na takie problemy jak trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych – 41,8% wskazań oraz ubóstwo (niedostatek środków do życia) – 41,5% wskazań. Uciążliwość innych problemów społecznych występujących na terenie miasta Skierniewice nie jest tak bardzo odczuwalna jak wymienionych powyżej, co oczywiście nie oznacza, że problemy te nie występują. Pozostałe problemy przedstawiono w poniższej tabeli w kolejności według stopnia uciążliwość od największej do najmniejszej.

Tabela 10. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w mieście Skierniewice.

Problem społeczny	Bardzo duży problem	Raczej duży problem	Raczej mały problem	Bardzo mały problem	Brak problemu	Nie wiem
Problemy zdrowotne lokalnej społeczności	14,8%	43,3%	17,5%	3,8%	1,9%	18,6%
Alkoholizm	7,6%	47,9%	21,7%	4,6%	0,0%	18,3%
Trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań)	20,2%	33,1%	19,8%	6,8%	3,8%	16,3%
Trudna sytuacja ludzi starszych	12,2%	37,3%	22,4%	3,8%	1,5%	22,8%
Bezrobocie	12,5%	32,3%	33,1%	5,3%	2,7%	14,1%
Długotrwała lub ciężka choroba	14,4%	28,5%	21,3%	3,4%	1,1%	31,2%
Trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych	5,3%	36,5%	26,6%	4,2%	1,9%	25,5%
Ubóstwo (niedostatek środków do życia)	4,2%	37,3%	33,8%	4,9%	0,8%	19,0%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9,1%	29,7%	22,1%	5,3%	3,0%	30,8%
Rozpad rodzin/rodziny niepełne	8,7%	30,0%	18,3%	5,7%	1,9%	35,4%
Brak dostępu do informacji i poradnictwa	8,0%	30,0%	27,8%	9,1%	6,8%	18,3%
Przemoc w rodzinie	7,6%	28,5%	20,5%	3,8%	0,8%	38,8%
Problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura)	11,4%	24,3%	35,0%	10,3%	13,3%	5,7%

Brak poczucia bezpieczeństwa	6,5%	24,7%	40,7%	11,4%	3,4%	13,3%
Niepełnosprawność	8,0%	21,7%	31,2%	5,3%	2,3%	31,6%
Narkomania	6,5%	20,5%	27,0%	8,0%	1,9%	36,1%
Sieroctwo biologiczne i społeczne	4,2%	17,1%	22,1%	5,3%	1,9%	49,4%
Problemy osób opuszczających zakłady karne	3,4%	8,7%	16,7%	6,5%	4,9%	59,7%
Bezdomność	2,7%	9,1%	37,6%	17,5%	4,2%	28,9%
Problemy emigrantów, repatriantów, uchodźców	3,0%	5,7%	21,7%	10,3%	10,6%	48,7%
Klęski żywiołowe	2,7%	4,6%	19,4%	19,0%	26,6%	27,8%

IV.2. Problemy dzieci i młodzieży w mieście Skierniewice.

Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie miasta Skierniewice. Zdaniem największego odsetka respondentów głównymi problemami społecznymi obserwowanymi wśród dzieci i młodzieży są bezczynne, bezproduktywne spędzanie wolnego czasu – 58,9% wskazań oraz **alkohol i papierosy – 53,2% odpowiedzi.** Ważnymi problemami są także: brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 49,4% wskazań oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 44,1% Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 1. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie miasta Skierniewice.

IV.3. Problem uzależnień na terenie miasta Skierniewice.

Zdaniem największej grupy badanych respondentów skala problemu uzależnień na terenie miasta Skierniewice jest wysoka. Taką odpowiedź wskazało łącznie 54,7% badanych. Tak wysokie wyniki sugerują, że skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w mieście Skierniewice jest poważnym problemem społecznym. Nisko skalę problemu oceniło łącznie 23,6% badanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 21,7% badanych.

Rysunek 2. Jaka jest Pani/Pana zdaniem skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w mieście Skierniewice?

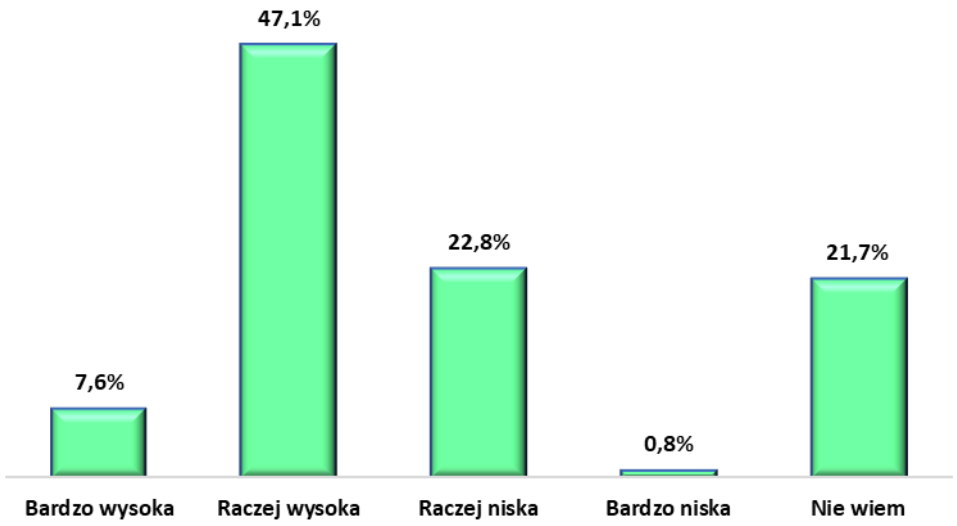

IV.4. Dynamika zachowań alkoholowych w ostatniej dekadzie na terenie miasta Skierniewice oraz zmiana konsumpcji alkoholu.

Według krajowych danych spożycie alkoholu na jednego mieszkańca w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Jednocześnie wyraźnie zarysowały się tendencje negatywne: następuje szybki wzrost spożywania napojów alkoholowych wśród marginalnych dotychczas grup konsumenckich wśród kobiet i młodzieży. Największa grupa badanych mieszkańców miasta Skierniewice – 50,6% uważa, że spożycie alkoholu wśród dorosłych osób jest większe niż 5 lat temu. Innego zdania było 13,7% badanych, którzy uważają, że obecnie osoby dorosłe spożywają mniej alkoholu niż 5 lat wcześniej. Duża grupa badanych mieszkańców – 35,7% nie dostrzega istotnych różnic w konsumpcji alkoholu wśród osób dorosłych i młodzieży.

Rysunek 3. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu przez osoby dorosłe i młodzież na terenie miasta Skierniewice jest?

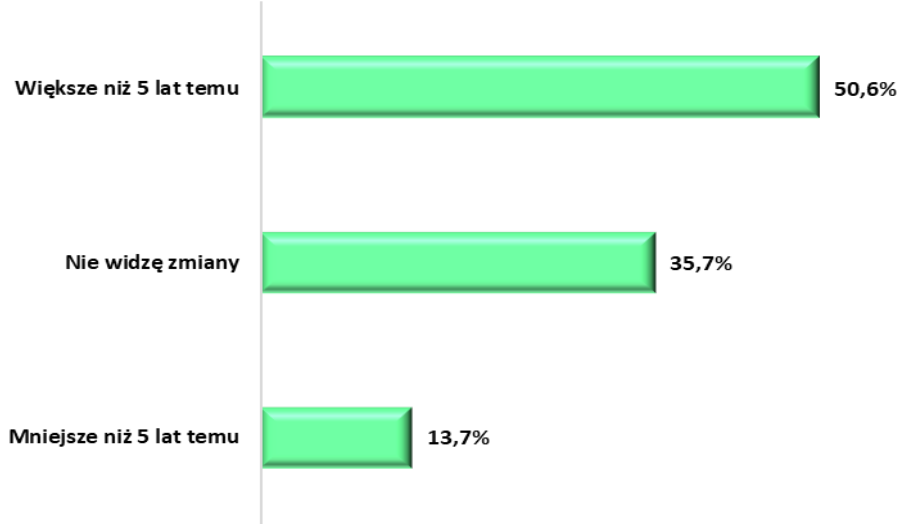

IV.5. Problemowe spożywanie alkoholu. Wiedza o wsparciu w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zdecydowana większość uczestników badania – 88,2% nie miała problemów związanych z piciem alkoholu. Pozostała grupa badanych – łącznie 11,8% miała różnego rodzaju problemy wynikające ze spożywania alkoholu, w tym 9,5% badanych miało problemy rodzinne wynikające ze spożywania alkoholu, 1,5% miało problemy zdrowotne, 1,1% miało problemy prawne, natomiast 0,4% miało problemy służbowe. Każda z osób mogła wskazać kilka problemów wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu, dlatego suma wskazań jest większa niż 100,0%. Skala picia problemowego na terenie miasta Skierniewice jest podobna do danych ogólnopolskich.

Rysunek 4. Czy miała Pani / Pan problemy wynikające z picia alkoholu?

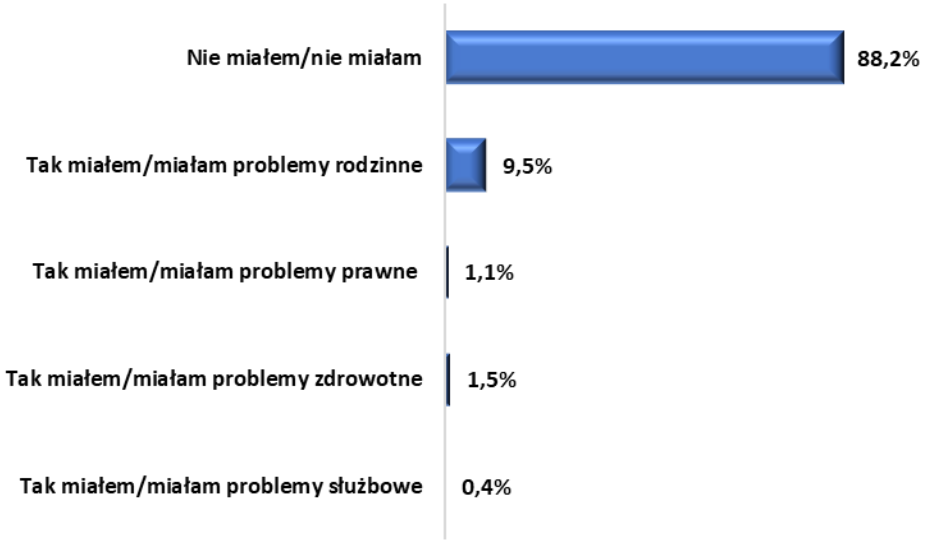

Łącznie 57,4% ankietowanych mieszkańców wie, gdzie na terenie miasta Skierniewice należy szukać pomocy dla bliskich mających problemy alkoholowe. Co trzeci uczestnik badania - - 33,5% nie wie, gdzie należy szukać pomocy w takich przypadkach. Odsetek respondentów świadomych, gdzie należy szukać pomocy uznać należy za wysoki. Trzeba jednak zwrócić uwagę na odsetek osób, które nie wiedzą, gdzie szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemu alkoholowego. W tym celu konieczne jest podjęcie akcji informacyjnych skierowanych do mieszkańców miasta Skierniewice uświadamiających o możliwościach skorzystania z dostępnych form pomocy.

Rysunek 5. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z alkoholem wiedział(a)bym Pani/Pan, gdzie szukać pomocy?

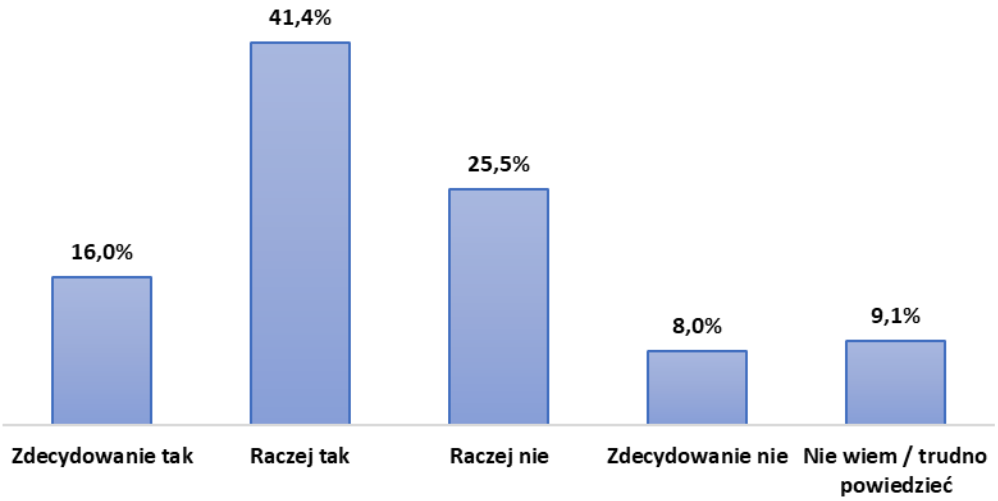

Wyniki zamieszczone poniżej wskazują, jakie czynniki zdaniem respondentów mogą determinować i powodować wystąpienie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. Poglądy mieszkańców miasta Skierniewice nie odbiegają od rozpowszechnionych, stereotypowych przekonań na temat okoliczności sprzyjających występowaniu przemocy w rodzinie. **Takie okoliczności to w opinii badanych przede wszystkim nadużywanie alkoholu.** 89,4% badanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemocy w rodzinie często towarzyszy uzależnienie od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie. W związku z powyższym konieczne wydaje się edukowanie mieszkańców, że uzależnienie od alkoholu nie jest przyczyną przemocy. Aby powstrzymać przemoc w rodzinie nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny dodatkowo uczestniczyć w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Przemoc może być także silnie generowana przez bezrobocie. Taką opinię wskazało 46,0% badanych. Innymi czynnikami, które zdaniem badanych mogą być przyczynami wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie są: narkotyki – 37,3%, ubóstwo – 25,1% oraz problemy finansowe – 24,3% wskazań. Pozostałe odpowiedzi

przedstawiono na wykresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż każdy z badanych mógł wymienić kilka odpowiedzi, stąd też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 6. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy psychicznej w rodzinie.

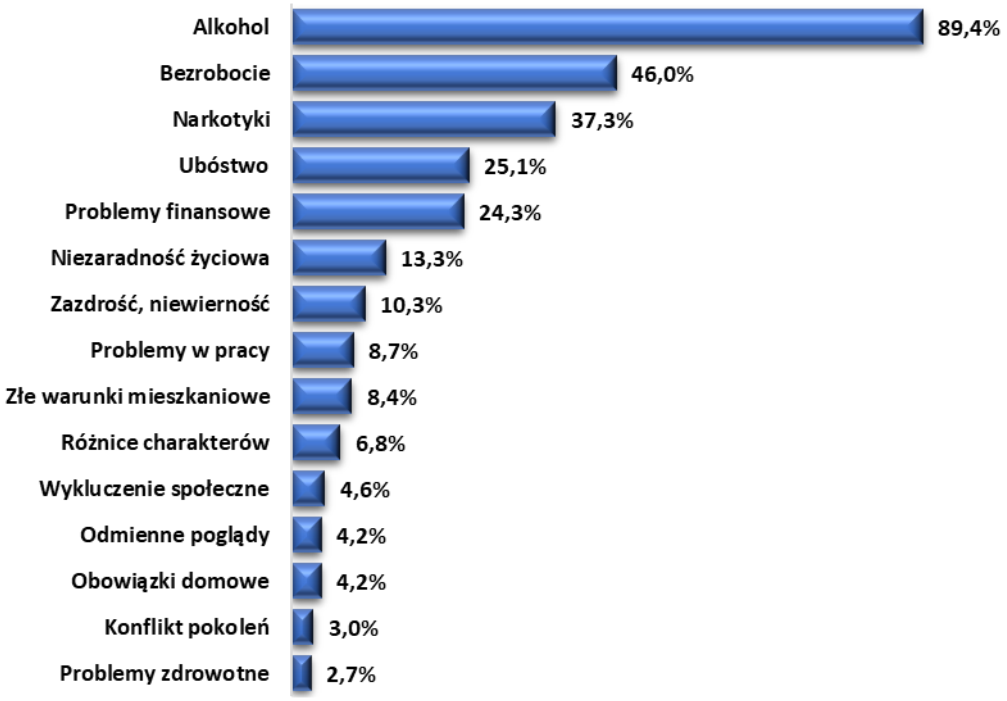

V. Diagnoza zjawiska uzależnień i innych problemów społecznych w ujęciu uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wyniki badań.

W ramach niniejszej diagnozy uzależnień i innych problemów społecznych występujących na terenie miasta Skierniewice, w listopadzie 2021 roku przeprowadzono badanie wśród uczniów z klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice. Badania wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice zrealizowane zostało przy użyciu techniki CAWI (ankieta internetowa). Badanie zostało przeprowadzone wśród N=1172 uczniów. Ankieta do badania uczniów została przygotowana w oparciu o narzędzia badawcze stosowane powszechnie w badaniach dotyczących problematyki uzależnień oraz innych zagrożeń społecznych. Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych, oraz pytań z możliwością wielokrotnego wyboru. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowane zostały wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości, jak i ze względu na zmienne niezależne. W badaniu na temat problemu uzależnień i innych problemów społecznych uczestniczyło 426 uczniów klas 7 i 8 klas szkół podstawowych (36,3% ogółu badanych) oraz 746 uczniów klas 1-3 szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice (63,7% ogółu badanych). W badaniach brało udział – 607 dziewcząt co stanowiło 51,8% ogółu badanych oraz 565 chłopców – 48,2% spośród wszystkich badanych uczniów.

V.1. Formy spędzania czasu wolnego.

W poniższej części diagnozy przedstawiono sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych na terenie miasta Skierniewice. Szczegółowej analizie poddano takie sposoby spędzania czasu wolnego jak: gra w gry komputerowe, korzystanie z Internetu, korzystanie z portali społecznościowych, aktywne uprawianie sportu, czytanie książek dla przyjemności, wyjścia ze znajomymi/przyjaciółmi, hobby oraz granie w gry hazardowe. Pierwsza z diagnozowanych aktywności młodzieży szkolnej dotyczyła grania w gry komputerowe. Okazuje się, że w gry komputerowe gra codziennie aż 29,2% ankietowanych, natomiast kilka razy w tygodniu – 24,4% badanych uczniów. Kilka razy w roku lub kilka razy w miesiącu gra odpowiednio – 19,5% oraz 16,3% respondentów. W gry komputerowe nie gra wcale – 10,6% badanych uczniów.

Rysunek 7. Jak często grasz w gry komputerowe?

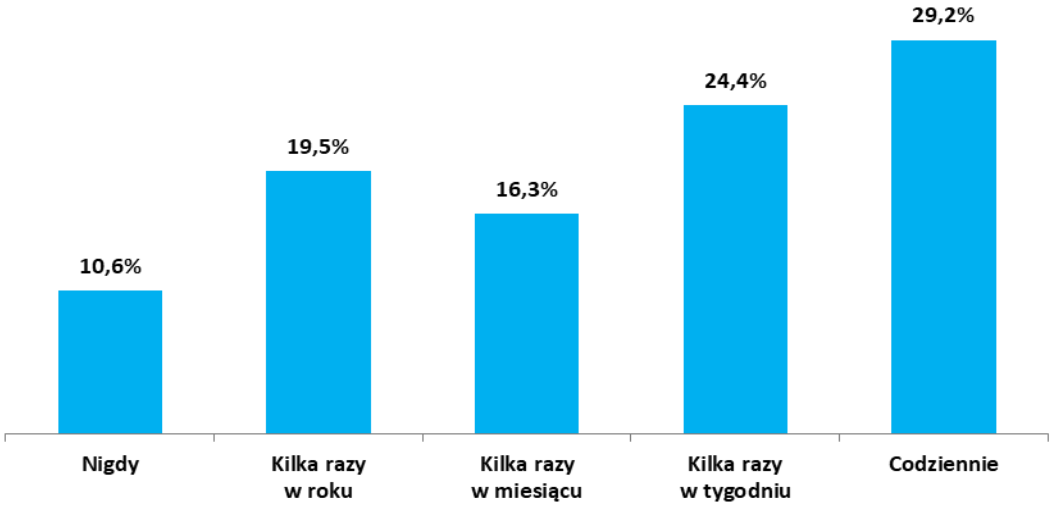

Z Internetu dla przyjemności, codziennie korzysta zdecydowana większość badanych uczniów – 84,8%, natomiast kilka razy w tygodniu – 10,9%. 1,3% badanych korzysta z Internetu dla przyjemności kilka razy w miesiącu, a 0,7% kilka razy w roku. 2,3% badanych uczniów nie korzystało nigdy z Internetu dla przyjemności.

Rysunek 8. Jak często korzystasz z Internetu dla przyjemności?

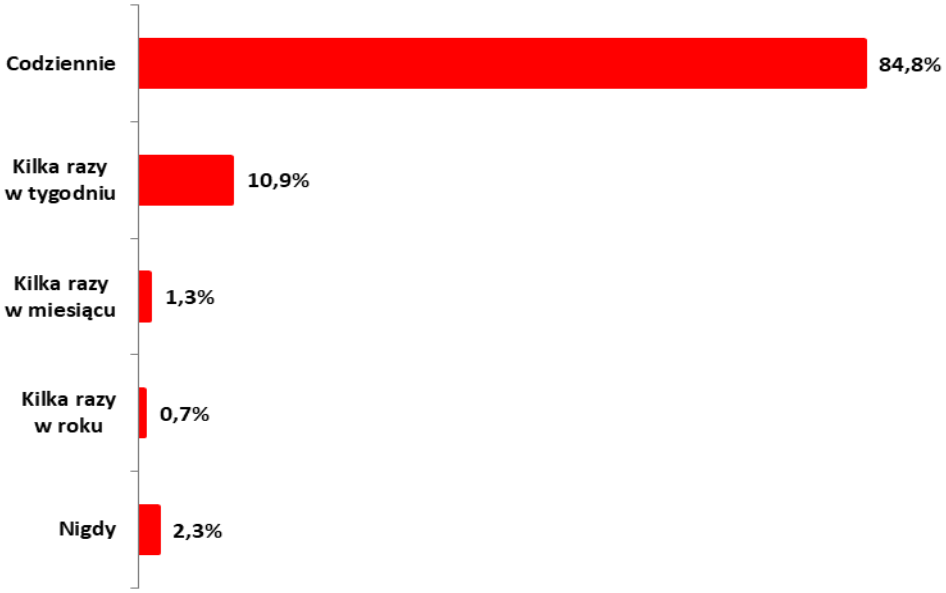

W dalszej kolejności przedstawiono częstotliwość korzystania młodzieży szkolnej z portali społecznościowych min. facebook, instagram, snapchat, twitter. Badania przeprowadzone wśród uczniów z miasta Skierniewice wskazują, że z portali społecznościowych codziennie korzysta – 82,8% ankietowanych, natomiast kilka razy w tygodniu – 9,3%. Rzadziej z portali społecznościowych korzysta

łącznie – 4,7% badanych uczniów, w tym 3,7% kilka raz w miesiącu, natomiast 1,0% kilka razy w roku. 3,2% badanych uczniów nie korzysta z portali społecznościowych.

Rysunek 9. Jak często korzystasz z portali społecznościowych (facebook, instagram, snapchat, twitter itp.)?

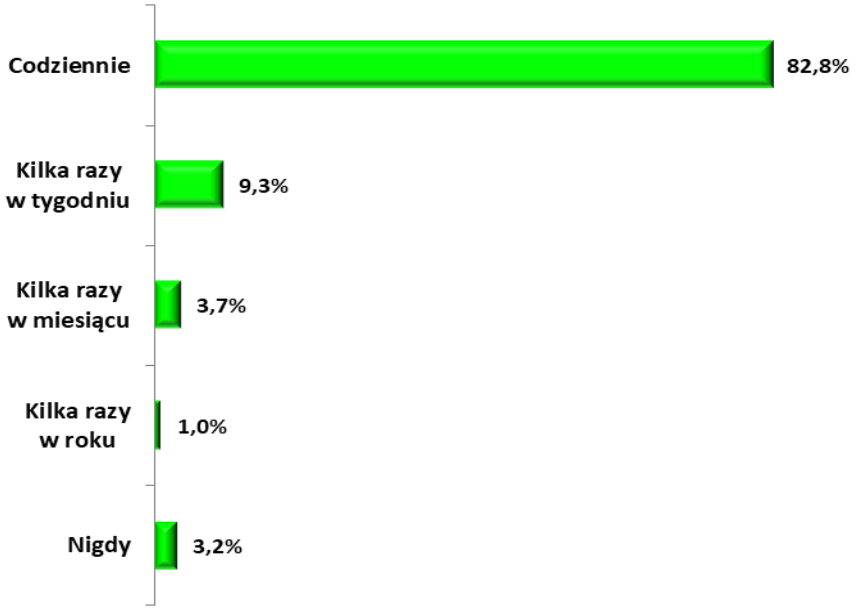

Aktywnie sport co najmniej kilka razy w tygodniu uprawia 60,6% uczniów, w tym 14,6% uczniów w uprawia sport codziennie, natomiast 46,0% kilka razy w tygodniu. Rzadziej – kilka razy w miesiącu sport uprawia 21,2% uczniów. Kilka razy w roku aktywność sportową wykazuje 9,6% badanych. Sportu nie uprawia – 8,6% badanych uczniów.

Rysunek 10. Jak często aktywnie uprawiasz sport?

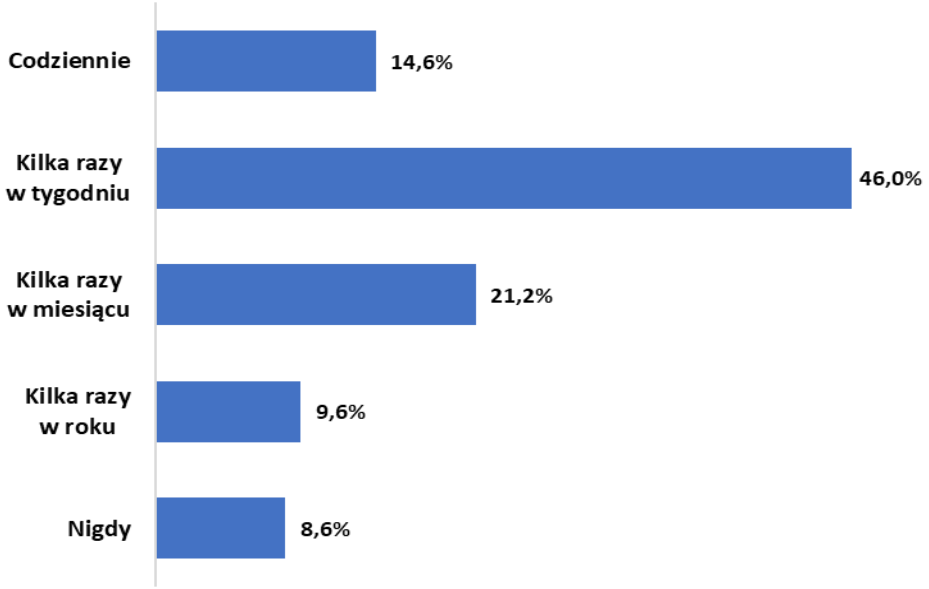

Zgodnie z przedstawionymi danymi okazuje się, że 35,1% badanej młodzieży szkolnej wcale nie czyta książek dla przyjemności. 28,2% badanych czyta książki (poza lekturami szkolnymi) kilka razy w roku. 17,1% uczestników badania czyta książki dla przyjemności kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu książkę czyta łącznie 19,6% badanych uczniów, w tym 8,8% czyta książki codziennie.

Rysunek 11. Jak często czytasz książki?

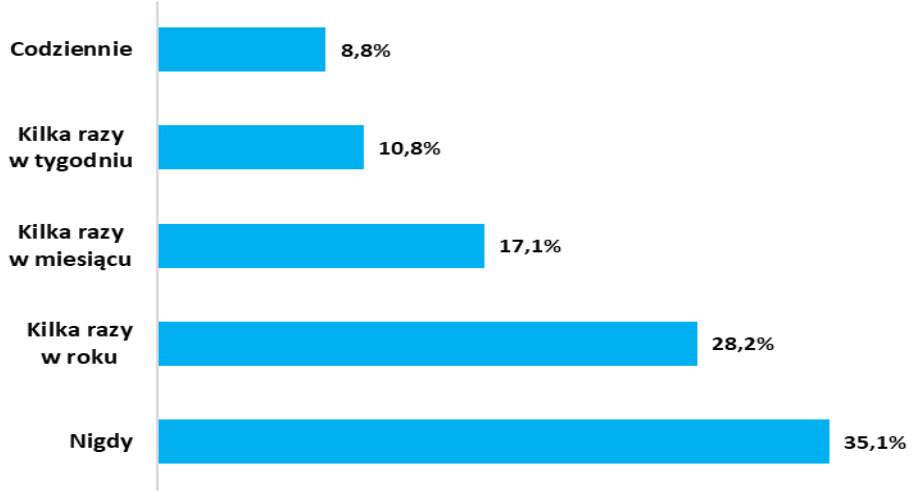

Odsetek młodzieży z klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice, która wychodzi kilka razy w miesiącu wieczorami z przyjaciółmi to – 37,8%. Częściej – co najmniej kilka razy w tygodniu lub codziennie spotyka się wieczorami z przyjaciółmi łącznie – 29,8% badanych uczniów. Kilka razy w roku z takiej aktywności korzysta 18,2% badanych. W ogóle wspólnie ze znajomymi nie wychodzi wieczorami – 14,2% respondentów.

Rysunek 12. Jak często wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem (do dyskoteki, kawiarni itp.)?

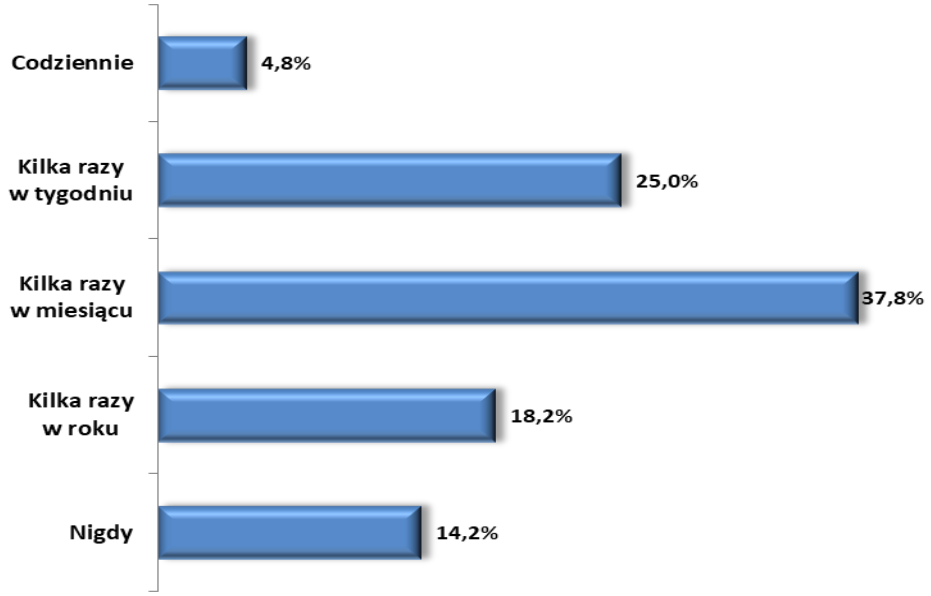

Inne hobby (min. takie jak gra na instrumencie, śpiewanie, rysowanie, itp.) poza analizowanymi wcześniej aktywnościami uprawia codziennie – 23,0% badanych uczniów z terenu miasta Skierniewice. Kilka razy w tygodniu lub kilka razy w miesiącu czas na inne hobby poświęca odpowiednio 26,4% oraz 19,1% badanych uczniów. Kilka razy w roku czas na inne hobby poświęca 11,1% badanych. Czasu na inne hobby nie poświęca 20,4% respondentów.

Rysunek 13. Jak często uprawiasz inne hobby?

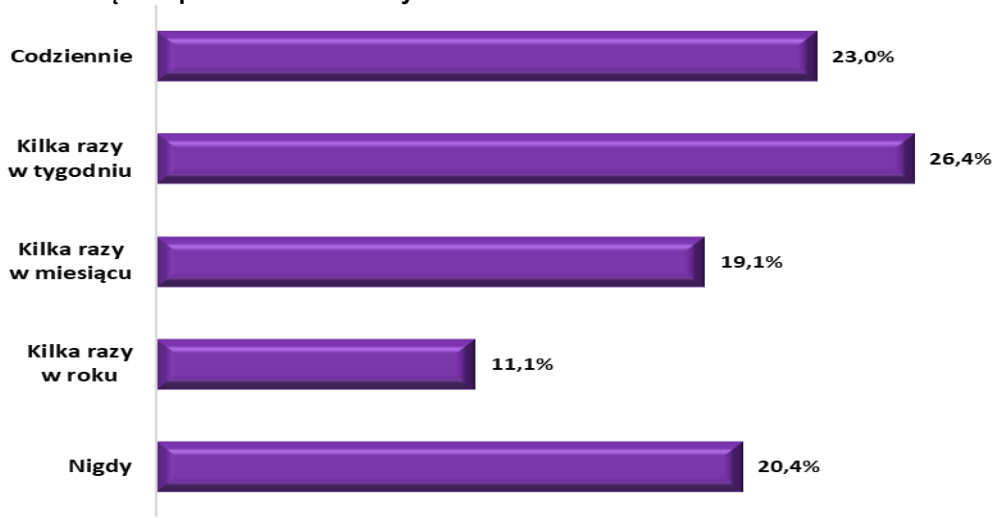

Zdecydowana większość uczniów – 81,2% nigdy nie grała w gry hazardowe. W gry hazardowe – gry na automatach (takich, na których można wygrać pieniądze) grało łącznie 18,8% badanych uczniów klas. Kilka razy w roku w gry hazardowe grało 13,1% uczniów. Częściej – co najmniej raz w miesiącu w gry hazardowe grało łącznie 5,7% badanych uczniów, w tym 2,6% respondentów gra w gry hazardowe codziennie.

Rysunek 14. Jak często grasz na automatach do gry (takich, na których można wygrać pieniądze)?

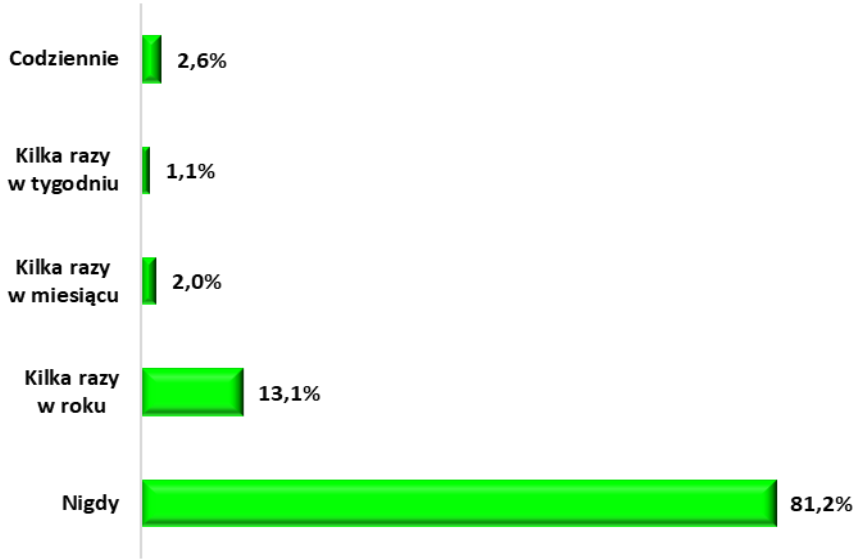

V.2. Palenie papierosów.

Rozpowszechnienie palenia tytoniu było badane w dwóch wymiarach czasowych - całego życia respondenta oraz ostatnich 30 dni przed badaniem. Pierwszy z nich pozwala na ustalenie zasięgu zjawiska eksperymentowania z tą substancją, tzn. podejmowania prób palenia tytoniu. Drugi przydatny jest do uchwycenie rozmiarów grupy aktualnie palących, a także palących okazjonalnie lub regularnie. Zdecydowana większość badanych uczniów – 63,3% nigdy nie paliła papierosów. W czasie całego życia, jakiekolwiek doświadczenia z paleniem miało 36,7% młodzieży szkolnej z terenu miasta Skierniewice. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić znaczny odsetek uczniów – 12,1%, którzy palili 40 razy lub więcej. 1-2 razy papierosy paliło 11,3% badanych uczniów. 4,4% badanych paliło papierosy od 3 do 5 razy w życiu, 3,3% od 6 do 9 razy, 3,2% od 10 do 19 razy, natomiast 2,4% od 20 do 39 razy.

Rysunek 15. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

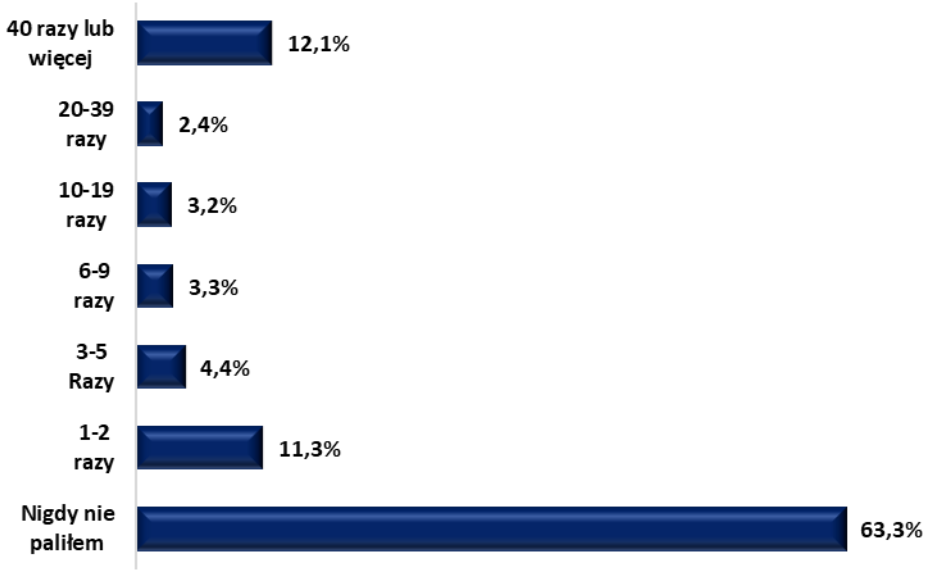

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem zdecydowana większość badanych uczniów – 81,4% nie paliło papierosów. W tym okresie papierosy paliło natomiast 18,6% badanych uczniów, w tym 6,6% paliło mniej niż 1 papierosa na tydzień, 4,8% od 1 do 5 papierosów dziennie, 2,6% mniej niż 1 papierosa dziennie, 0,9% od 6 do 10 papierosów dziennie, 0,8% od 11 do 20 papierosów dziennie, a 2,9% badanych uczniów paliło więcej niż 20 papierosów dziennie.

Rysunek 16. Jak często paliłe(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

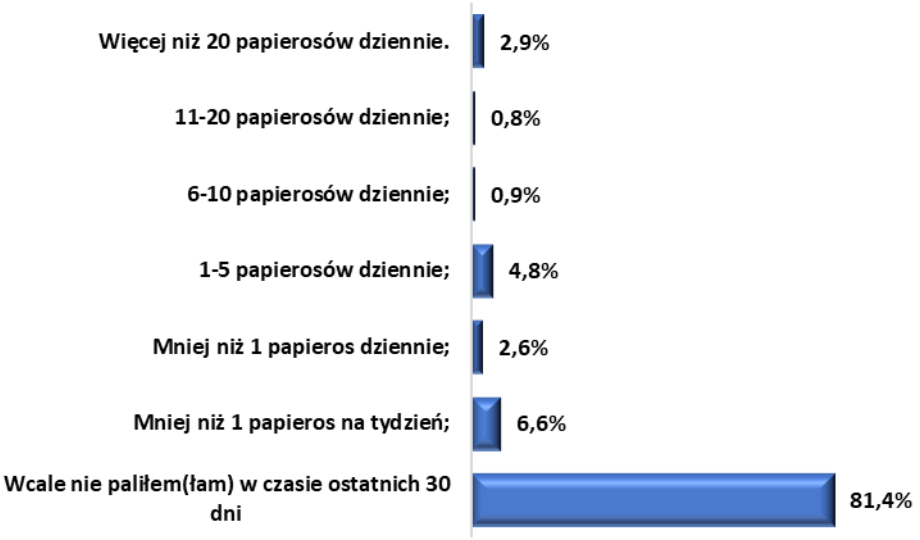

V.3. Spożywanie napojów alkoholowych.

Jak powszechnie wiadomo napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak wśród osób dorosłych. Zgodnie z prezentowanymi danymi znaczny odsetek badanych uczniów z klas 7-8 oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice – 40,3% nie próbowało nigdy alkoholu. Większa grupa badanych – 59,7% próbowała kiedykolwiek alkoholu. Wśród młodzieży, która kiedykolwiek próbowała alkoholu 15,0% badanych uczniów piło alkohol 1-2 razy. 9,0% uczniów piło alkohol od 3 do 5 razy, 6,1% od 6 do 9 razy. Pozostała grupa badanych – łącznie 29,6% próbowała alkoholu więcej niż 10 razy, w tym 17,5% ankietowanych próbowało alkoholu więcej niż 40 razy.

W okresie ostatnich 12 miesięcy alkoholu nie próbowało 47,6% badanych uczniów. W tym okresie po alkohol sięgnęło 52,4% badanych uczniów, w tym łącznie 30,2% uczniów piło alkohol do 9 razy w ciągu ostatniego roku, natomiast 22,2% próbowało alkoholu 10 lub więcej razy. Zdecydowana większość badanych uczniów – 65,3% w okresie ostatniego miesiąca przed badaniem nie spożywała alkoholu. Alkohol w okresie 30 dni poprzedzających badanie piło 34,7% młodzieży. Wśród młodzieży, która piła alkohol w okresie 30 dni, 16,6% piła alkohol 1 – 2 razy. Pozostała grupa, łącznie 18,1% piła alkohol więcej niż 3 razy w ciągu ostatniego miesiąca.

Rysunek 17. Ile razy (jeśli w ogóle) w życiu zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.

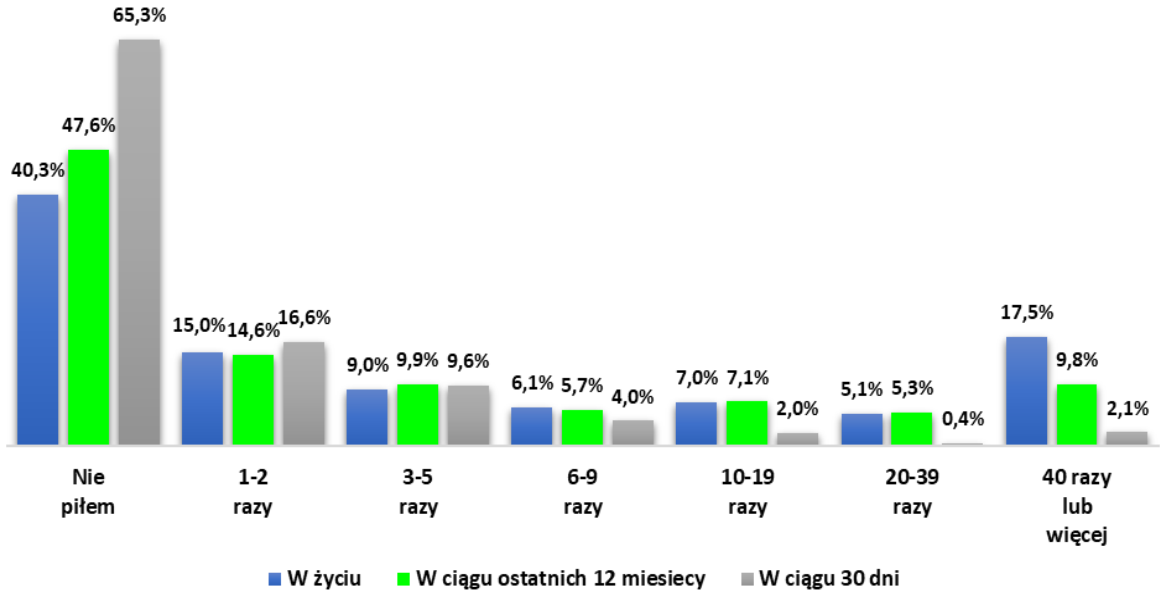

Młodzież, która kiedykolwiek spożywała alkohol w życiu poproszona została o wskazanie miejsca, w którym ostatnio spożywała alkohol. 40,3% badanych nigdy nie piło alkoholu. Okazuje się, że badani uczniowie najczęściej spożywają alkohol w domu u siebie lub w domu u kogoś. Oba miejsca wskazał największy odsetek badanych odpowiednio 26,5% oraz 24,6%. Rzadziej uczniowie piją alkohol na dyskotece – 10,7%, ulicy oraz w parku w miejscu publicznym – 10,0% wskazań. Część ankietowanych – 5,6% spożywa alkohol w innym miejscu publicznym. W restauracji alkohol spożywało 5,5% badanych. W barze lub w pubie alkohol spożywało 5,4% badanych uczniów.

Rysunek 18. Miejsce spożywania alkoholu.

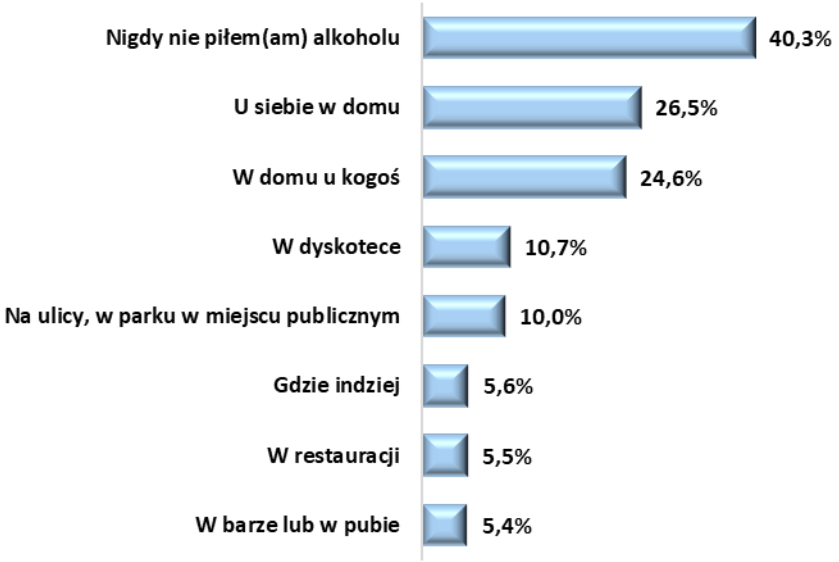

Niezależnie od samooceny badanych w kwestii upicia się, w badaniu przyjęto także obiektywną miarę nadmiernego spożycia przy jednej okazji. Taką miarą było 5 drinków lub więcej. Na poniższym wykresie przedstawiono odsetek badanych, którym zdarzało się przekraczać tą miarę w okresie ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie. Zgodnie z danymi zdecydowana większość – 72,4% uczniów nie wypiła w okresie ostatnich 30 dni takiej liczby drinków. 8,6% badanych uczniów wypiło taką ilość alkoholu jeden raz. Pozostała grupa badanych – 19,0% wypiła taką ilość alkoholu co najmniej dwa razy w analizowanym okresie, w tym 5,7% 10 razy lub więcej.

Rysunek 19. Wypicie 5 lub więcej drinków z rzędu w czasie ostatnich 30 dni.

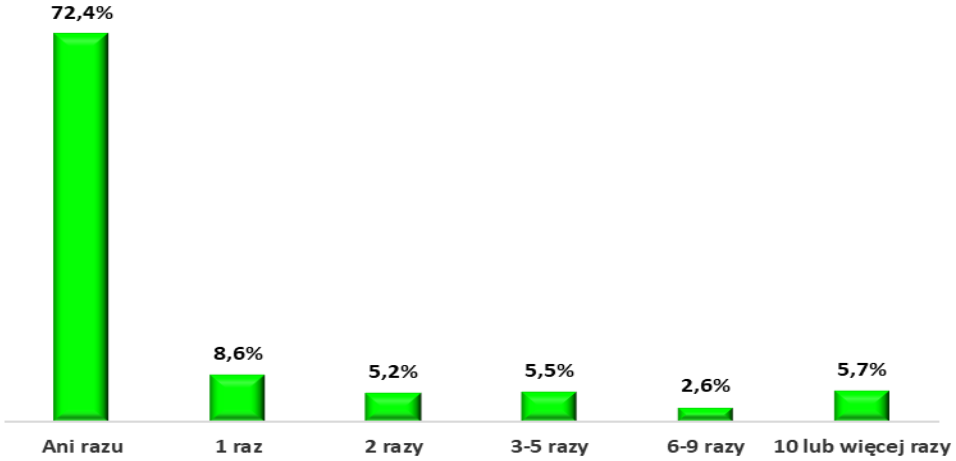

Uczestników badania zapytano także o częstotliwość upicia się napojem alkoholowym tzn. piwem, winem lub wódką w okresie całego życia, w przeciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu 30 dni poprzedzających badanie. W ciągu całego życia upiło się co najmniej raz – 28,1% badanych uczniów, w tym 9,6% upiło się 1-2 razy. Pozostała grupa badanych – 18,5% upiła się 3 lub więcej razy (w tym 4,6% 40 razy lub więcej). W ostatnich 12 miesiącach przed badaniem upiło się 24,5% badanych uczniów. W miesiącu poprzedzającym badanie upiło się 13,3% badanych uczniów.

Rysunek 20. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.

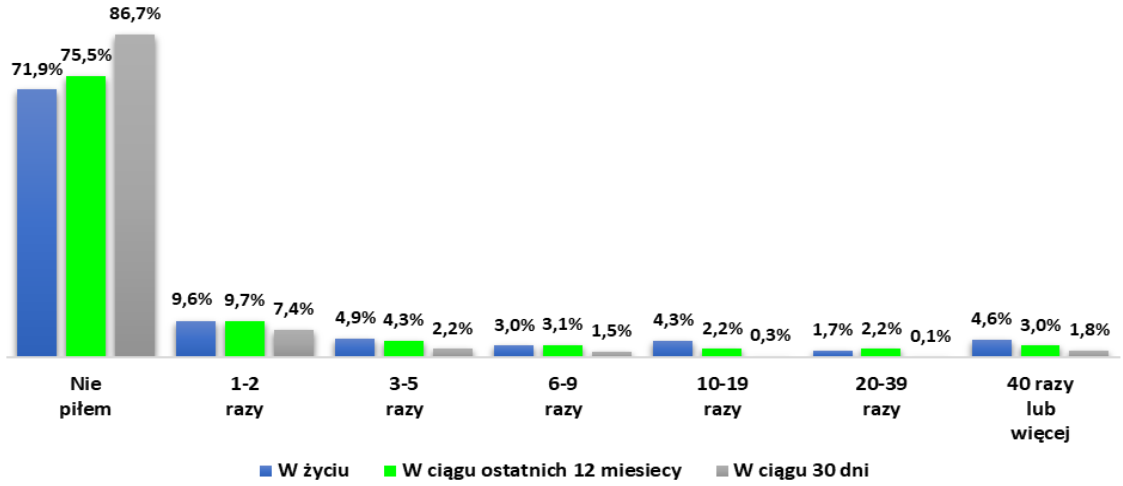

V.4. Zachowania i postawy młodzieży wobec substancji psychoaktywnych.

Poniżej przedstawiono reakcję młodzieży szkolnej na hipotetyczne sytuacje związane z propozycją zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub zażycia substancji psychoaktywnych. Większość badanych uczniów odmówiłaby zażycia wymienionych substancji. Największy odsetek negatywnych wskazań dotyczył odmowy zażycia: dopalaczy – 92,7%, małej porcji innego narkotyku – 89,8% oraz leku w celu odurzenia się – 89,3%. Należy zauważyć, iż część badanych uczniów przyjęłoby propozycję wypicia alkoholu – 28,2%, zapalenia papierosa / tytoniu / e-papierosa - 21,8% wskazań. 11,3% badanych zgodziłoby się na propozycję zapalenia marihuany lub haszyszu.

Tabela 11. Proszę odpowiedzieć, co byś zrobił/zrobiła jeśli ktoś z Twoich kolegów lub koleżanek zaproponuje Ci następujące rzeczy, to co zrobisz?

	odmówię	przyjmę propozycje	nie wiem co zrobię
zapalenie papierosa / tytoniu /e-papierosa	61,4%	21,8%	16,8%
wypicie alkoholu	51,5%	28,2%	20,3%
zażycie leku w celu odurzenia się	89,3%	4,0%	6,7%
zażycie dopalacza	92,7%	2,9%	4,4%
zapalenie marihuany/haszyszu	77,6%	11,3%	11,1%
zażycie małej porcji innego narkotyku	89,8%	3,7%	6,5%

Ostanie pytanie, które zadane zostało uczniom uczestniczącym w badaniu dotyczyło palenia papierosów, picia alkoholu oraz zażywania substancji psychoaktywnych przez kolegów i koleżanki oraz rówieśników. Najczęściej uczniowie spotykają się z sytuacją palenia papierosów / e-papierosów przez rówieśników. Z takimi sytuacjami spotyka się 70,6% badanych. Duża grupa ankietowanych – 61,0%

spotkała się z sytuacją spożywania alkoholu przez rówieśników. Część badanych – 47,8% widzi pijanych kolegów lub koleżanki, natomiast 21,8% spotkała się z sytuacją palenia marihuany lub haszyszu przez rówieśników. W mniejszym stopniu młodzież szkolna spotyka się z sytuacją zażywania przez rówieśników leków w celu odurzenia się – 11,4%, zażywania innych narkotyków – 11,2% oraz zażywania dopalaczy – 9,1% wskazań.

Tabela 12. Jak często widzisz, że ktoś z Twoich kolegów, koleżanek lub znanych Ci rówieśników:

	nigdy	kilka razy w roku	kilka razy w miesiącu	kilka razy w tygodniu	codziennie
pali tytoń/e-papierosy	29,4%	10,4%	12,4%	18,8%	29,0%
pije alkohol	39,0%	16,9%	25,8%	14,1%	4,2%
jest pijany	52,2%	23,1%	16,6%	4,9%	3,2%
zażywa leki w celu odurzania się	88,6%	4,7%	3,0%	0,9%	2,8%
zażywa dopalacze	90,9%	3,9%	1,7%	0,9%	2,6%
pali marihuanę/haszysz	78,2%	10,7%	4,9%	2,6%	3,6%
zażywa inne narkotyki	88,8%	5,0%	2,0%	1,2%	3,0%

VI. Wnioski końcowe z analizy danych zastanych oraz badań diagnostycznych.

Uwzględniając dane statystyczne należy zauważyć, że w 2020 roku mamy do czynienia ze znacznym wzrostem wartości sprzedaży napojów alkoholowych w Skierniewicach. W 2020 roku w porównaniu do 2019 roku wyraźnie (o 1 168 897,88 zł) wzrosła wartość sprzedaży alkoholu do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwa, wartość sprzedaży alkoholu powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa wzrosła o 674 500,19 zł. Niepokojącym jest fakt dynamicznego wzrost wartości sprzedaży alkoholu powyżej 18% zawartości alkoholu. W porównaniu do 2019 roku wartość sprzedaży takiego rodzaju alkoholu wzrosła aż o 3 999 661,07 zł. Sukcesywnie wzrasta także liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy). Odnotować należy także wzrost liczby zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. W 2020 roku były to 332 osoby, w 2019 roku 255 osób, w 2018 roku – 251 osób, a w 2017 roku 226 osób. Dane Policji pokazują, iż liczba dorosłych oraz nieletnich osób doprowadzonych do miejsca zamieszkania przez Policję w 2020 roku była najwyższa w okresie od 2017 do 2020 roku. Niepokojący jest także dynamiczny wzrost liczby niebieskich kart założonych w 2020 w stosunku do roku 2019. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego działającego w strukturach MOPR w 2020 roku wynosiła 144, w 2019 wpłynęło 88, a w 2018 116 kart. Wzrastająca liczba niebieskich kart jest ściśle skorelowana z problemem alkoholizmu. Istotnym czynnikiem ryzyka doznawania przemocy w rodzinie jest spożywanie alkoholu. Zależność pomiędzy stanem nietrzeźwości sprawcy, a agresywnym zachowaniem podkreślają

członkowie rodzin, w których dochodzi do stosowania przemocy. Trzeba odnotować także na terenie miasta Skierniewice wzrost liczby interwencji policji w domach z powodu przemocy. W 2020 roku odnotowano 183 interwencji, natomiast w 2019 roku było 145 interwencji. Pomimo wzrostu niektórych wskaźników monitorujących problemy alkoholowe trzeba zwrócić także uwagę na zmniejszenie liczby rodzin objętych pomocą z powodu alkoholizmu. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach z powodu alkoholizmu w 2020 roku pomocą objął 58 rodzin. Liczba rodzin zmniejszyła się znacznie w stosunku do roku 2019. W porównaniu do 2019 roku mamy do czynienia z dynamicznym spadkiem liczby rodzin korzystających z pomocy MOPR. W 2019 roku pomocą objęto 139 rodzin. W 2018 roku z pomocy MOPR korzystało 157 rodzin, natomiast w 2017 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu stanowiła 184. Zmalała także kwota środków finansowych przeznaczona na pomoc tym rodzinom. W 2020 r. środki te stanowiły kwotę 160 490,00 zł, a w 2019 r. była to kwota 372 660 zł. Na przestrzeni ostatnich czterech lat zaobserwowano, zmniejszenie liczby osób mających problem alkoholowy zgłaszanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2020 roku zgłoszono 96 osób, w 2019 roku 116 osób, w 2018 roku 115 osób, natomiast w 2017 roku – 145 osób.

Problem alkoholizmu został także zdiagnozowany podczas badań przeprowadzonych w ramach *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2021– 2030.* Wyniki badań wskazują, że problem alkoholizmu jest drugim co do ważności problemem społecznych w mieście Skierniewice. Ten problem wskazało 55,5% badanych mieszkańców miasta Skierniewice. Problem alkoholizmu ma najbardziej negatywne skutki, ponieważ jest swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępuje z innymi problemami społecznymi. Zdaniem 54,7% badanych skala problemu uzależnień na terenie miasta Skierniewice jest wysoka. Taką odpowiedź wskazało łącznie 54,7% badanych. Tak wysokie wyniki sugerują, że skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w mieście Skierniewice jest poważnym problemem społecznym. 50,6% badanych mieszkańców miasta Skierniewice uważa, że spożycie alkoholu wśród dorosłych osób jest większe niż 5 lat temu. Innego zdania było 13,7% badanych, którzy uważają, że obecnie osoby dorosłe spożywają mniej alkoholu niż 10 lat wcześniej. Duża grupa badanych mieszkańców – 35,7% nie dostrzega istotnych różnic w konsumpcji alkoholu wśród osób dorosłych i młodzieży. Zdecydowana większość uczestników badania – 88,2% nie miała problemów związanych z piciem alkoholu. Pozostała grupa badanych – łącznie 11,8% miała różnego rodzaju problemy wynikające ze spożywania alkoholu, w tym 9,5% badanych miało problemy rodzinne wynikające ze spożywania alkoholu, 1,5% miało problemy zdrowotne, 1,1% miało problemy prawne, natomiast 0,4% miało problemy służbowe.

Aktualność problemu alkoholowego potwierdzają także dane pochodzące z badania młodzieży szkolnej przeprowadzone na potrzeby niniejszego Programu wśród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice. Dane wskazują, że 59,7% badanych uczniów z klas 7-8 oraz uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice próbowała alkoholu. W okresie ostatnich 12 miesięcy po alkohol sięgnęło 52,4% badanych uczniów. Alkohol w okresie 30 dni poprzedzających badanie piło 34,7% młodzieży. W ciągu całego życia upiło się co najmniej raz – 28,1% badanych uczniów. W ostatnich 12 miesiącach przed badaniem upiło się 24,5% badanych uczniów. W miesiącu poprzedzającym badanie upiło się 13,3% badanych uczniów. Duża grupa ankietowanych – 61,0% spotkała się z sytuacją spożywania alkoholu przez rówieśników. Część badanych – 47,8% widzi pijanych kolegów lub koleżanki.

Zdiagnozowana problemy alkoholowe wskazują na konieczność realizacji programów profilaktycznych w szczególności rekomendowanych, z uwzględnieniem czynników ryzyka i czynników chroniących, w tym programów o charakterze środowiskowym. Należy także kontynuować rozwój specjalistycznych świadczeń w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Ważny obszar stanowi poszukiwanie skutecznych programów z poziomu profilaktyki selektywnej. Istotną rolę powinny odgrywać działania informacyjno-edukacyjne dotyczące ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia.

VII. Cele główne i szczegółowe oraz zadania programu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

Celem głównym Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach jest:

Ograniczenie spożywania alkoholu i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych wśród mieszkańców miasta Skierniewice.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

Profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców Skierniewic (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;

Profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;

Profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia.

VII.1. Cele szczegółowe i planowane zadania w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

Cel szczegółowy 1: Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
1.1.	Współpraca z placówką lecznictwa odwykowego, w szczególności w zakresie realizacji procedury zobowiązywania do leczenia odwykowego	✓ liczba osób leczących się w trybie ambulatoryjnym ✓ liczba osób pierwszorazowo leczących się w trybie ambulatoryjnym ✓ liczba osób pijących alkohol szkodliwie objętych opieką placówki lecznictwa odwykowego	Miasto Skierniewice podmioty działalności leczniczej Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
1.2.	Realizacja programów rozszerzających świadczenia podstawowe w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu, w tym program pogłębiony dla osób uzależnionych, program ograniczania picia alkoholu i program redukcji szkód.	✓ liczba programów ✓ liczba uczestników	Miasto Skierniewice podmioty działalności leczniczej
1.3.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, sympozjach, superwizjach i innych formach spotkań	✓ liczba szkoleń ✓ liczba przeszkolonych osób	Miasto Skierniewice podmioty działalności leczniczej
1.4.	Realizacja programu dla osób współuzależnionych	✓ liczba uczestników	Miasto Skierniewice podmioty działalności leczniczej
1.5.	Działalność interwencyjno - motywująca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	✓ liczba złożonych wniosków liczba osób z którymi członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy interwencyjno – motywujące ✓ liczba osób, które zawarły „kontrakt" z Komisją w sprawie podjęcia leczenia odwykowego ✓ liczba osób, które	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

		ukończyły program leczenia odwykowego ✓ liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	
1.6.	Wydawanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazanie rodzaju zakładu leczniczego	✓ liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych ✓ liczba sporządzonych opinii	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, biegli sądowi, Miasto Skierniewice
1.7.	Prowadzenie punktów konsultacyjnych i innych form specjalistycznego poradnictwa	✓ liczba punktów konsultacyjnych ✓ liczba osób korzystających z porad ✓ liczba udzielonych porad	Organizacja pozarządowe Miasto Skierniewice inne podmioty
1.8.	Realizacja programów wspierających proces zdrowienia i rehabilitacji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin, w tym organizacja obozów terapeutycznych i wyjazdów integracyjno - rehabilitacyjnych	✓ liczba stowarzyszeń trzeźwościowych ✓ liczba klubów abstynenta ✓ liczba grup AA, Al - Anon i innych wspólnot nieformalnych ✓ liczba obozów terapeutycznych i wyjazdów integracyjno-rehabilitacyjnych	Organizacja pozarządowe Miasto Skierniewice grupy nieformalne,

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i zagrożonych uzależnieniem.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
2.1.	Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i innych miejsc pomocowych: - zakup i dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych typu broszury i ulotki o chorobie alkoholowej	✓ kwota środków finansowych ✓ liczba przekazanych materiałów	Miasto Skierniewice organizacje pozarządowe

2.2.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym oraz ich rodzin: ✓ prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej na temat choroby alkoholowej, metod leczenia, faz rozwoju uzależnienia, ✓ udzielanie porad specjalistów psychologa, prawnika, pedagoga i konsultacji telefonicznych, ✓ motywowanie osób uzależnionych jak i członków ich rodzin po podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, korzystania z grup samopomocowych, leczenia specjalistycznego, ✓ motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia, ✓ udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym, ✓ rozpoznawanie zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy, ✓ inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania przemocy w rodzinie, ✓ udzielanie pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową, ✓ gromadzenie informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji, które prowadzą systemową, pomoc dla rodziny	✓ liczba punktów konsultacyjnych, ✓ liczba osób oraz udzielonych im porad, ✓ liczba pracowników punktów, ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice organizacje pozarządowe
2.3.	Podejmowanie czynności zmierzających do wydania orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego: ✓ motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, ✓ kierowanie do biegłego sądowego psychologa i lekarza psychiatry w	✓ liczba osób z którymi zespół motywujący przeprowadził rozmowy interwencyjno – motywujące, ✓ liczba otrzymanych przez MKRPA	Miasto Skierniewice Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu osób nie wyrażających zgody na leczenie odwykowe, ✓ wnioskowanie do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego	wniosków w sprawie objęcia osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym, ✓ liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego/wysokość środków finansowych ✓ liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia/wysokość środków finansowych	
2.4.	Wspieranie i dofinansowanie szkoleń, kształcenie i doskonalenie zawodowe dla osób w zakresie pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi oraz ofiarami przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym	✓ liczba szkoleń, ✓ liczba osób, ✓ kwota środków finansowych.	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe
2.5.	Wspieranie działalności środowisk abstynenckich	✓ liczba ngo prowadzących program dla abstynentów, ✓ liczba uczestników	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe

Cel szczegółowy 3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
3.1.	Prowadzenie Ośrodka Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie: ✓ prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, ✓ udzielanie porad przez prawnika, ✓ indywidualna praca z psychologiem, ✓ konsultacje z policjantem – resocjalizatorem, ✓ mediacje rodzinne	✓ liczba ośrodków ✓ grupa wsparcia dla ofiar przemocy /liczba osób, ✓ konsultacje prawne/ liczba osób, ✓ praca z psychologiem /liczba osób, ✓ konsultacje z resocjalizatorem /liczba osób, ✓ kwota środków	Miasto Skierniewice organizacje pozarządowe

		finansowych	
3.2.	Prowadzenie schroniska/hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie	✓ liczba obiektów/ liczba osób, ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice organizacje pozarządowe
3.3.	Prowadzenie działań polegających na: ✓ zwiększaniu wiedzy społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie, ✓ możliwości przeciwdziałania temu zjawisku oraz sposobów reagowania, ✓ dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji	✓ liczba działań	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe, szkoły i placówki oświatowe Komenda Miejska Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
3.4.	Podejmowanie działań wspierająco – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą domową	✓ praca z psychologiem /liczba osób ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe, szkoły i placówki oświatowe
3.5.	Podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie	✓ liczba założonych Niebieskich Kart, ✓ liczba rodzin w których funkcjonuje procedura Niebieskiej Karty	Zespół Interdyscyplinarny Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe
3.6.	Prowadzenie działań związanych z pracą socjalną oraz pomocą psychologiczną, prawną i materialną na rzecz rodzin i osób z problemem alkoholowym, przemocą fizyczną i psychiczną	✓ liczba rodzin/osób, kwota środków finansowych,	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
3.7.	Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	✓ liczba szkoleń, ✓ liczba osób	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe, szkoły i placówki oświatowe
3.8.	Organizacja szkoleń i konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	✓ liczba szkoleń/konferencji ✓ liczba uczestników szkoleń/konferencji	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Miasto Skierniewice
3.9.	Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym m.in. poprzez udział w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach informacyjno – edukacyjnych oraz organizacja lokalnych kampanii	✓ liczba kampanii	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Miasto Skierniewice, placówki systemu oświaty, media, inne podmioty

3.10	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz zawierających dane teleadresowe podmiotów , a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	✓ liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Miasto Skierniewice media,

Cel szczegółowy 4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
4.1.	Realizacja programów profilaktycznych (w tym także spektakle teatralne, warsztaty, kampanie edukacyjne, konkursy profilaktyczne, publikacje prasowe i inne działania informacyjno - edukacyjne) dla dzieci i młodzieży ze szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo - wychowawczych	✓ liczba zrealizowanych programów, ✓ liczba placówek realizujących programy, ✓ liczba odbiorców w/w (dzieci/rodzice), ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.2.	Wspieranie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego we wszystkich obszarach profilaktyki	✓ liczba programów, ✓ liczba uczniów, ✓ liczba nauczycieli ✓ liczba rodziców, ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.3.	Realizacja projektów profilaktycznych dla młodzieży, w tym również wspieranie akcji organizowanych przez młodzież skierowanych do grup rówieśniczych, kształcenie młodzieżowych liderów promocji zdrowia	✓ liczba projektów ✓ liczna odbiorców	szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.4.	Wsparcie szkolnych programów profilaktycznych adresowanych do uczniów z możliwością zakupu niezbędnych materiałów, broszur i artykułów	✓ liczba działań ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.5.	Wzmacnianie kompetencji nauczycieli, pedagogów, psychologów, wychowawców i osób pracujących z dziećmi oraz młodzieżą, w zakresie pracy profilaktycznej	✓ liczba programów/szkoleń, ✓ liczba odbiorców	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

4.6.	Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą organizowanych dla nauczycieli, pedagogów i psychologów	✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.7.	Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców/opiekunów, realizacja programów profilaktycznych dla rodziców i aktywna współpraca z nimi w tym obszarze	✓ liczba programów, ✓ liczba beneficjentów: rodzice/ opiekunowie nauczyciele/wychowawcy	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.8.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży służąca wzmacnianiu czynników chroniących, zwłaszcza poprzez ukazywanie autorytetów promujących wzorzec trzeźwości oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia (obozy, kolonie, półkolonie letnie i zimowe, pozalekcyjne zajęcia w tym sportowe, kulturalne, rekreacyjne oraz inne formy wypoczynku z elementami profilaktyki)	✓ liczba i rodzaj zorganizowanych działań, ✓ liczba odbiorców, ✓ kwota środków finansowych (w tym środki finansowe przeznaczone na modernizację lub utrzymanie tych miejsc)	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.9.	Prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego w formie: ✓ opiekuńczej w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, ✓ specjalistycznej, ✓ pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.	✓ liczba placówek ✓ liczba dzieci ✓ liczba wychowawców ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe
4.10.	Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia, z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych	✓ liczba działań ✓ liczba odbiorców	Miasto Skierniewice, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe
4.11.	Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież	✓ liczba działań ✓ liczba odbiorców	Miasto Skierniewice, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.12.	Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych	✓ liczba szkoleń dla sprzedawców alkoholu, ✓ liczba odbiorców	Miasto Skierniewice, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4.13.	Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego	✓ liczba działań/kampanii ✓ ilość materiałów	Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, szkoły średnie i placówki oświatowe, szkoły nauki jazdy, Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Kierowców
4.14.	Podejmowanie działań na rzecz trzeźwości w miejscach publicznych i bezpieczeństwa publicznego	✓ liczba działań edukacyjnych	Miasto Skierniewice, Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, szkoły i placówki oświatowe
4.15.	Upowszechnianie wiedzy na temat szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z picia alkoholu oraz oferty pomocowej w sytuacjach związanych z negatywnymi konsekwencjami używania alkoholu	✓ ilość materiałów ✓ liczba działań	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.16.	Upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu w ciąży, zwłaszcza pod kątem wpływu alkoholu na rozwijający się płód	✓ ilość materiałów ✓ liczba działań	szkoły i placówki oświatowe, Miasto Skierniewice
4.17.	Działania na rzecz rozwoju wolontariatu jako jednej z form profilaktyki uzależnień	✓ liczba działań ✓ liczba osób ✓ kwota środków finansowych,	organizacje pozarządowe, szkoły i placówki oświatowe
4.18.	Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym przez prowadzenie badań, sondaży opinii publicznej, sporządzanie lokalnych diagnoza pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych	✓ liczba przeprowadzonych badań	Miasto Skierniewice, szkoły i placówki oświatowe

Cel szczegółowy 5. Ograniczenie powstawania nowych problemów związanych z piciem alkoholu, w szczególności ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież oraz zmiana postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
5.1.	Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień m.in. dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia, w tym szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież oraz picia alkoholu przez kobiety w ciąży poprzez: ✓ dystrybucję e-publikacji i zakup ulotek, broszur, plakatów, literatury, czasopism	✓ liczba materiałów informacyjno – edukacyjnych ✓ liczba kampanii profilaktycznych	Miasto Skierniewice szkoły i placówki oświatowe, media, organizacje pozarządowe

	specjalistycznych, informatorów i innych materiałów edukacyjnych ✓ udział w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach informacyjno – edukacyjnych oraz organizacja lokalnych kampanii ✓ promocja w innych formach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
5.2.	Organizacja konferencji, szkoleń, kursów specjalistycznych, obejmujących w szczególności podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	✓ liczba zorganizowanych/sfinansowanych szkoleń ✓ liczba przeszkolonych specjalistów	Miasto Skierniewice szkoły i placówki oświatowe, media, organizacje pozarządowe
5.3.	Realizacja programów profilaktycznych, w szczególności rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w szkołach i innych placówkach systemu oświaty	✓ liczba zrealizowanych programów ✓ liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach ✓ liczba rodziców uczestniczących w programach ✓ liczba kadry pedagogicznej uczestniczącej w programach ✓ liczba programów rekomendowanych ✓ liczba uczestników programów rekomendowanych	Miasto Skierniewice szkoły i placówki oświatowe,
5.4.	Realizacja środowiskowych programów alternatywnych wobec uzależnień, adresowanych do dzieci i młodzieży, promujących życie bez alkoholu i innych środków psychoaktywnych	✓ liczba programów ✓ liczba uczestników programów	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe miejskie jednostki organizacyjne
5.5.	Realizacja środowiskowych i pozalekcyjnych zajęć sportowych i sportowo - rekreacyjnych	✓ liczba programów ✓ liczba uczestników programów	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe

5.6.	Realizacja przez skierniewickie instytucje kultury programów alternatywnych wobec uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży, opartych na idei konstruktywnego wykorzystania czasu wolnego	✓ liczba programów ✓ liczba osób uczestniczących w programach	Miasto Skierniewice instytucje kultury,
5.7.	Organizacja lokalnych imprez i innych przedsięwzięć promujących zdrowy i trzeźwy styl życia, w tym z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej dzieci i młodzieży oraz całych rodzin	✓ liczba projektów	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe instytucje kultury, miejskie jednostki organizacyjne
5.8.	Realizacja programów profilaktycznych rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży	✓ liczba programów/szkoleń ✓ liczba uczestników programów/szkoleń	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe
5.9.	Realizacja programów profilaktycznych adresowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz innych osób w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież oraz problemów alkoholowych wśród dorosłych	✓ liczba programów/szkoleń ✓ liczba uczestników programów/szkoleń	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe
5.10.	Realizacja programów profilaktyki uniwersalnej, wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży, wzmacniających czynniki chroniące i ograniczających czynniki ryzyka	✓ liczba programów ✓ liczba adresatów programów	Miasto Skierniewice Organizacje pozarządowe
5.11.	Realizacja programów obejmujących w szczególności zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne uzupełnione formami opiekuńczo-wychowawczymi dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka wraz z dożywianiem uczestników w placówkach wsparcia dziennego	✓ liczba placówek wsparcia dziennego realizujących programy ✓ liczba osób uczestniczących w programach	Miasto Skierniewice Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Organizacje pozarządowe
5.12.	Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, w szczególności z grup ryzyka z realizacją programu profilaktycznego	✓ liczba projektów ✓ liczba uczestników	Miasto Skierniewice Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Organizacje pozarządowe
5.13.	programów profilaktycznych, w szczególności rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowanych do dzieci i młodzieży, rodziców i wychowawców	✓ liczba programów ✓ liczba adresatów programów	Miasto Skierniewice Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Organizacje pozarządowe

Cel szczegółowy 6. Ograniczenie rozmiarów naruszenia prawa w związku z alkoholem, w tym zakłóceń życia publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
6.1.	Kontrole przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym kontrola wiarygodności oświadczeń o wartości sprzedaży napojów alkoholowych	✓ liczba przeprowadzonych kontroli	Miasto Skierniewice, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6.2.	Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.	✓ liczba szkoleń, ✓ liczba uczestników	Miasto Skierniewice Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6.3.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zasad promocji i reklamy oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w art. 13 1 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	✓ liczba wszczętych postępowań	Miasto Skierniewice, Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6.4.	Inne działania podejmowane przez podmioty i służby zobowiązane do tego na podstawie odrębnych przepisów prawa	✓ liczba osób zatrzymanych i doprowadzonych do wytrzeźwienia w policyjnej izbie zatrzymań ✓ liczba osób które ujawniono i ukarano za spożywanie napojów alkoholowych w miejscach publicznych ✓ liczba kierujących pod wpływem alkohol	Komenda Miejska Policji, Straż Miejska,
6.5.	Podejmowanie działań edukacyjnych na rzecz trzeźwości w miejscach publicznych	✓ liczba działań	Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, szkoły i placówki oświatowe
6.6.	Podejmowanie działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz trzeźwości na drogach	✓ liczba działań, ✓ liczba zatrzymanych nietrzeźwych, ✓ liczba zdarzeń drogowych spowodowanych przez kierujących pod wpływem alkoholu	Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, szkoły nauki jazdy

Cel szczegółowy 7. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.			
L.p.	**Planowane działania**	**Wskaźniki**	**Planowany realizator**
7.1.	Koordynowanie działań dotyczących pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym i ofiarom przemocy, poprzez współpracę z placówkami lecznictwa odwykowego, Policją, Strażą Miejską, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Zespołem Interdyscyplinarnym, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	✓ liczba podmiotów współpracujących w ramach realizacji Programu	Miasto Skierniewice Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7.2.	Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi oraz innymi instytucjami i organizacjami, których działalność nakierowana jest na promocję zdrowych postaw społecznych	✓ liczba podmiotów współpracujących w ramach realizacji Programu	szkoły i placówki oświatowe instytucje kultury i sportu
7.3.	Współpraca z organizacjami pozarządowym, Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi i stowarzyszeniami abstynenckimi	✓ liczba podpisanych umów na wsparcie lub powierzenie realizacji działań, ✓ kwota środków finansowych	Miasto Skierniewice organizacje pozarządowe
7.4.	Współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, celem uzyskania pomocy merytorycznej, organizacyjnej dla wdrażania i realizacji Programu oraz innymi instytucjami, które profesjonalnie zajmują się działalnością profilaktyczną	✓ liczba uzyskanych porad	Miasto Skierniewice
7.5.	Wspieranie inicjatyw społecznych o charakterze proabstynenckim i prozdrowotnym poprzez dofinansowywanie działalności rozrywkowej, sportowej, turystycznej, informacyjnej i innej, która kształtowałaby normy obyczajowe oraz styl życia zgodnie z duchem trzeźwości, podejmowanych przez różnego rodzaju organizacje, instytucje oraz ruchy trzeźwościowe	✓ liczba odbiorców inicjatyw społecznych o charakterze proabstynenckim i prozdrowotnym	Miasto Skierniewice, organizacje pozarządowe, instytucje kultury i sportu
7.6.	Rozpowszechnianie broszur, czasopism specjalistycznych, branżowych i umożliwienie korzystania z nich instytucjom i stowarzyszeniom współpracującym	✓ ilość tytułów	Miasto Skierniewice

VII.2. Adresaci programu.

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy miasta Skierniewice, a w szczególności:

- ✓ dzieci i młodzież,
- ✓ rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- ✓ konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych,
- ✓ osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione,
- ✓ rodziny osób z problemem alkoholowym,
- ✓ kobiety w ciąży,
- ✓ pracownicy podmiotów zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- ✓ inne osoby dorosłe, w tym kierowcy.

VII.3. Realizatorzy zadań zaplanowanych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

- ✓ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ✓ Urząd Miejski w Skierniewicach (Wydział Rozwoju Gospodarczego Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice),
- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach,
- ✓ Dyrektorzy wraz z kadrą pedagogiczną szkół ponadpodstawowych, podstawowych oraz przedszkoli,
- ✓ Komenda Miejska Policji w Skierniewicach,
- ✓ Straż Miejska w Skierniewicach,
- ✓ Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe,
- ✓ Placówki ochrony zdrowia,
- ✓ Prokuratura Rejonowa w Skierniewicach,
- ✓ Sąd Rejonowy w Skierniewicach,
- ✓ inne podmioty, którym zlecane będą zadania MPRPA.

Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań programu jest Urząd Miejski w Skierniewicach (Wydział Rozwoju Gospodarczego Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice)

VII.4. Źródła i zasady finansowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

Źródłem finansowania zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach są, zgodnie z art. 182 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, środki finansowe budżetu gminy pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą być przeznaczane na inne cele. Zasady finansowania poszczególnych zadań określają Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania miejskich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Budżet na realizację wszystkich zadań pochodzący z dochodów gminy z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zaplanowano w 2022 roku na kwotę: 1 100 000,00 zł

Planowany preliminarz wydatków związanych z realizacją Programu

Podział środków finansowych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	**Kwota**
Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych: fundacje i stowarzyszenia	520 000,00 zł
Wynagrodzenie członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koszty postępowań sądowych o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego i inne.	94 800,00 zł
Wynagrodzenia psychologa i psychiatry wykonujących badania i wydających opinie o stopniu uzależnienia od alkoholu oraz inne wydatki z tytułu zawartych umów o dzieło i umów-zleceń m.in. z tytułu organizacji wypoczynku zimowego i letniego, inne.	91 500,00 zł
Działania profilaktyczne skierowane do mieszkańców miasta – audycje profilaktyczne, artykuły w mediach, programy profilaktyczne, imprezy integracyjne, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, organizacja zajęć pozalekcyjnych.	381 700,00 zł
Zakup nagród dla uczestników konkursów poświęconych profilaktyce uzależnień, doposażenie placówek oświatowych w sprzęt do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, zakup fachowych wydawnictw i inne.	12 000,00 zł
RAZEM	**1 100 000,00 zł**

Kwoty w poszczególnych częściach składowych zestawienia finansowego w wyniku zaistniałych potrzeb mogą zostać przesunięte.

VII.5. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniach i pracach Komisji.

1. Przewodniczącemu, Wiceprzewodniczącemu, sekretarzowi i członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieście Skierniewice przysługuje wynagrodzenie za prace w posiedzeniach Komisji.
2. Wynagrodzenie wypłacane jest za:

1) prace wykonywane w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

2) udział w posiedzeniach Komisji.

3. Wynagrodzenie za pracę, o której mowa w punkcie 2, ustala się w sposób następujący:

1) dla przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się wynagrodzenie miesięczne w wysokości 950,00 zł (słownie: dziewięćset pięćdziesiąt złotych 00/100) brutto. Za każdą nieobecność przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza Komisji w posiedzeniu potrąca się kwotę 237,50 zł (słownie: dwieście trzydzieści siedem złotych 50/100) brutto.

2) dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się wynagrodzenie miesięczne w wysokości 650,00 zł (słownie: sześćset pięćdziesiąt złotych 00/100) brutto. Za każdą nieobecność członka w posiedzeniu Komisji potrąca się kwotę 162,50 zł (słownie: sto sześćdziesiąt dwa złote 50/100) brutto.

4. Podstawą do stwierdzenia obecności członka Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na posiedzeniu jest praca wykonana w dniu i lista obecności podpisana przez obecnych z chwilą rozpoczęcia posiedzenia.
5. Miesięczne zbiorcze zestawienie należności za udział w posiedzeniach członków Komisji przygotowuje przewodniczący, wiceprzewodniczący lub sekretarz Komisji i przedkłada Naczelnikowi Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice.
6. Naczelnik Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Sportu i Spraw Społecznych sprawdza zestawienie pod względem merytorycznym i zatwierdza do wypłaty.
7. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach wypłacane jest za dany miesiąc z dołu, w ciągu 7 dni od dnia przedłożenia przez Przewodniczącego Komisji zestawienia należności.

VIII. Monitoring Realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w Skierniewicach będzie podlegał monitoringowi przez cały okres realizacji i jego obowiązywania.

Koordynację realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok prowadził będzie Wydział Rozwoju Gospodarczego Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice.

Monitoring na potrzeby ewaluacji procesu oraz sprawozdawczości będzie miał na celu systematyczne kontrolowanie, czy wszystkie zaplanowane zadania przebiegają zgodnie z planem i w jakim stopniu są osiągane wskaźniki produktów i rezultaty.

Koordynator programu będzie pozyskiwał dane od realizatorów. Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania będą analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów wewnętrznych, jak i w celu opracowania okresowych i rocznych sprawozdań dla różnych instytucji i podmiotów. Monitoring na potrzeby diagnostyczne obejmować będzie gromadzenie danych i informacji zwrotnych od realizatorów, partnerów, adresatów programu oraz ze środowiska lokalnego, które to umożliwią zdobycie wiedzy, co do istoty i rozmiarów problemów uzależnień w skali lokalnej oraz trendów rozwojowych, a także inwentaryzację zasobów, jakimi dysponuje Miasto Skierniewice.

Monitoring realizacji Miejskiego Programu prowadzony będzie poprzez:

- ✓ sprawozdania wewnętrzne - finansowe dla Skarbnika Miasta,
- ✓ sprawozdania realizatorów z przeprowadzonych działań,
- ✓ wizyty kontrolne,
- ✓ zbieranie i opracowywanie informacji dotyczących problemów alkoholowych, uzależnień i zjawiska przemocy w rodzinie we współpracy z podmiotami realizującymi zadania wynikające z programu,
- ✓ sprawozdania zewnętrzne dla Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Informacja o realizacji programu przedstawiona zostanie Radzie Miasta Skierniewice w terminie do 30 kwietnia 2023 roku.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie miasta Skierniewice......30
Rysunek 2. Jaka jest Pani/Pana zdaniem skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w mieście Skierniewice?.....31
Rysunek 3. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu przez osoby dorosłe i młodzież na terenie miasta Skierniewice jest?.....32
Rysunek 4. Czy miała Pani / Pan problemy wynikające z picia alkoholu? 32
Rysunek 5. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z alkoholem wiedział(a)bym Pani/Pan, gdzie szukać pomocy?.....33
Rysunek 6. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy psychicznej w rodzinie. 34
Rysunek 7. Jak często grasz w gry komputerowe?.....36
Rysunek 8. Jak często korzystasz z Internetu dla przyjemności?.....36
Rysunek 9. Jak często korzystasz z portali społecznościowych (facebook, instagram, snapchat, twitter itp.)? 37
Rysunek 10. Jak często aktywnie uprawiasz sport?.....37
Rysunek 11. Jak często czytasz książki?.....38
Rysunek 12. Jak często wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem (do dyskoteki, kawiarni itp.)?.....38
Rysunek 13. Jak często uprawiasz inne hobby? 39
Rysunek 14. Jak często grasz na automatach do gry (takich, na których można wygrać pieniądze)? ..39
Rysunek 15. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?.....40
Rysunek 16. Jak często paliłe(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?.....41
Rysunek 17. Ile razy (jeśli w ogóle) w życiu zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni. 42
Rysunek 18. Miejsce spożywania alkoholu......42
Rysunek 19. Wypicie 5 lub więcej drinków z rzędu w czasie ostatnich 30 dni......43
Rysunek 20. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni......44

Spis tabel:

Tabela 1. Wartości sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2017-2020. 10
Tabela 2. Liczba ważnych zezwoleń na dzień w latach 2017-2020 (stan na koniec danego roku). 10
Tabela 3. Działania podejmowane przez Straż Miejską w latach 2017 - 2020. 13
Tabela 4. Doprowadzenia do miejsca zamieszkania osób nietrzeźwych w latach 2017 - 2020. 13
Tabela 5. Liczba osób mających problem alkoholowy, zgłoszonych do MKRPA w latach 2017 – 2020. 14
Tabela 6. Podstawowa Opieka Zdrowotna w mieście Skierniewice. 16
Tabela 7. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w warunkach stacjonarnych, dziennych oraz ambulatoryjnych w mieście Skierniewice. 17
Tabela 8. Organizacje Prowadzące Placówki wsparcia dziennego w Skierniewicach. 21
Tabela 9. Działania realizowane przez Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skierniewicach w latach 2018 – 2020 r. 24
Tabela 10. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w mieście Skierniewice. 29
Tabela 11. Proszę odpowiedzieć, co byś zrobił/zrobiła jeśli ktoś z Twoich kolegów lub koleżanek zaproponuje Ci następujące rzeczy, to co zrobisz? 44
Tabela 12. Jak często widzisz, że ktoś z Twoich kolegów, koleżanek lub znanych Ci rówieśników: 45